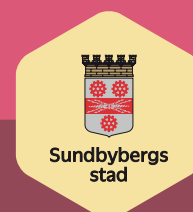

Hållbarhetsbedömning

Översiktsplan för Sundbyberg

Sundbyberg 2030 – urbant och hållbart

Antagandehandling

Sammanfattning av översiktsplanens hållbarhet

1. Inledning	10
1.1 Hållbarhetsbedömning	10
1.2 Metod	11
1.3 Avgränsning i tid, rum och sak.....	13
1.4 Avgränsning av alternativ	14
2. Hållbarhetsbedömning ÖP2030	15
2.1 Människan i Sundbyberg	15
2.2 Blå och gröna värden i Sundbyberg	19
2.3 Den byggda miljön i Sundbyberg.....	22
3. Konsekvenser nollalternativet	25
3.1 Människan i Sundbyberg	25
3.2 Det blå och gröna Sundbyberg.....	25
3.3 Det byggda Sundbyberg.....	25
4. Samlad bedömning av planens hållbarhet	26
4.1 Är ett "framtida" Sundbyberg hållbart?	26
4.2 Värderosen som ett mått på hållbarhet	27
4.3 Motstående intressen "målkonflikter" i ÖP2030	28
5. Målanalys.....	29
5.1 Globala målen för hållbar utveckling, nationella miljökvalitets- och folkhälsomål	29
5.2 Summering målanalys	29
6. Förslag till uppföljning och fortsatt arbete	31
6.1 Förslag till fortsatt arbete.....	31
6.2 Förslag till uppföljning	32
7. Referenser	33

Sammanfattning av översiktsplanens hållbarhet

Motstående intressen och målkonflikter

Översiktsplanen behandlar långsiktiga, strategiska frågor för markanvändning och byggande och är av vägledande art. Med långsiktiga intentioner fungerar översiktsplanen som "riktningsgivare". En intressekonflikt uppstår när två olika intressen/intentioner är motsatta och det ena intresset riskerar att uppnås på bekostnad av det andra. Den huvudsakliga intressekonflikten i Sundbybergs framtida utveckling handlar om tillväxt i förhållande till tillgångar och förlusten av dessa. Önskemålet om tätare bebyggelse i Sundbybergs centrala delar samt i t.ex. Hallonbergen och Ör behöver till exempel balanseras mot de sociala och ekologiska värden som lokala tätortsnära natur- och parkmarker har. Ett annat exempel på denna intressekonflikt finns mellan att föräta inom och mellan kommundelarna och samtidigt skapa goda boendemiljöer samt att skydda människor från att utsättas för störande buller, risker och höga luftföroreningshalter från spår- och vägtrafiken. I översiktsplanen läggs dock stor vikt vid att bygga en tätare struktur med litet transportbehov och goda förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik, vilket i viss mån kan minska intressekonflikten.

Vid en intressekonflikt behöver avvägningar mellan dessa ske. I avsnitt 4 redovisas intressekonflikterna mer utförligt och med en hänvisning om vilka avvägningar som behöver göras och vad som behöver behandlas i kommunens fortsatta planering.

Människan i Sundbyberg

Demografisk balans och integrations- möjligheter

Flera av ÖP2030's målbilder och strategier handlar om att bygga bort barriärer, skapa nya kopplingar och länka ihop olika stadsdelar för

att skapa en bättre, tätare och mer sammanhållen stad med plats för möten och delaktighet. I och med en tätare struktur med ambitioner om att bygga in kvalitativa och strategiskt placerade offentliga rum för möten och stadsliv, skapas möjligheter till ökad integration mellan stadsdelar. Detta leder som oftast till positiva effekter såsom att människor känner en större samhörighet med andra kommuninvånare och blir mer engagerade i sin omgivning som följd. Översiktsplanens strategier visar sammantaget på goda förutsättningar för ökad integration. För att detta ska lyckas fullt ut behöver dock konkreta åtgärder säkras i fortsatt detaljplanering.

ÖP2030 har fokus på boende i flerfamiljshus, även om inslag av villor och stadsradhus planeras i de nya stadsdelarna Ursvik och Brotorp. Med större variation samt utökad kommunal service såsom skola och förskola, kan Sundbyberg uppnå en mer balanserad ålderssammansättning än idag. Risken är annars att unga vuxna (åldersklassen 25–44 år) fortsätter att dominera bland befolkningen, och härmed att barnfamiljer flyttar ut från kommunen.

Tillgänglighet, trygghet, jämlikhet och jämsliddhet

Översiktsplanens intentioner är att bygga tätare, tryggare och mer sammanhållna stadsdelar med plats för möten, ökat serviceutbud och god tillgänglighet. Tät och stadsmässig bebyggelse med goda kollektivtrafikförbindelser innebär korta avstånd mellan bostad, arbete och vardagsservice och underlättar därmed vardagen för kommunens invånare, även för dem som inte har tillgång till bil. Genom att skapa ett ökat utbud av olika typer av offentliga rum och mötesplatser gynnas flera sociala aspekter. Bland annat genom att fler människor möts och rör

sig i stadsbilden. Detta kan påverka upplevelsen av trygghet, jämställdhet och social integration. Översiktsplanens intentioner att i högre grad än idag integrera områden med arbetsplatser, handel etc. med bostäder och andra funktioner, kan också skapa förutsättningar för ökad trygghet i t.ex. i Rissne, Ör och delar av stadskärnan. Små park- och grönytor och idrottsanläggningar i den täta strukturen är ofta tillgängliga för många och har stor betydelse för lek, vardaglig motion och spontana möten. Närhet är viktigt framförallt för barn, unga och äldre. Särskilt viktigt blir detta i stadskärnan och i de centrala och täta bebyggelseområdena som dessutom har längre till de större rekreativområdena.

Påverkan under utbyggnaden

Eftersom att hela Sundbyberg på ett eller annat sätt kommer att bebyggas under de närmaste 10–15 åren kommer det under hela översiktsplanepreioden att pågå stora och många utbyggnadsarbeten. Sundbyberg är dessutom en av Sveriges minsta kommuner till ytstorlek, vilket gör att byggetableringarna blir än mer påtagliga. Detta innebär ofrånkomligen att sociala värden (tillgänglighet, trygghet, folkhälsa m.m.) påverkas negativt. Byggarbetsplatser innebär avstängda och tillfälliga transportvägar, stora etableringsytor, tung byggtrafik och sprängarbeten m.m. Mycket av det som följer av byggtiden kan upplevas som otryggt samt innebär som oftast att både tillgängligheten och framkomligheten försvåras. Ur ett hållbarhetsperspektiv så är det under "utbyggnadsperioden" som Sundbyberg bedöms stå inför sin största utmaning. Effekten bedöms bli kommunövergripande men i vissa delar bedöms effekterna bli regionala.

Folkhälsa och säkerhet

Översiktsplanen syftar i många delar till att förbättra möjligheterna för cyklister och fotgängare att röra sig inom staden samt till grannkommuner. Även kollektivtrafiksatsningar planeras och förtätning sker i huvudsak i anslutning till befintliga eller framtida stationslägen. Genom att främja gång och användandet av cykel skapas möjligheter till lättillgänglig vardagsmotion och rekreation vilket kan bidra till positiva effekter för hälsan, med t.ex. lägre risk för fetma eller att utveckla högt blodtryck. Förtätning skapar också möjligheter att tillgodose behov av boenden med närhet till rekreation, park, lek, motionsspår, idrott och natur. Strategier kopplat till detta finns, t.ex. att utveckla platser för idrotts-, kultur- och fritidsaktiviteter då staden växer. Förtätning

riskerar dock även att mindre grönområden/närnatur tas i anspråk, naggas i kanten eller försvinner, t.ex. ytor för spontanidrott-/lek, vilket är ytor som kan ha stor betydelse för barn och ungdomar. Detta kan vara särskilt påtagligt i centrala Sundbyberg, där avstånden till närnatur kan bli längre vilket kan minska vardagsmotionen. I fortsatt planering blir detta viktigt att arbeta vidare i syfte att säkerställa att alla stadsdelar har god tillgång till närnatur för t.ex. lek och avkoppling.

Intentionerna i översiktsplanen bedöms sammantaget påverka folkhälsan i positiv riktning. Det finns dock risker med en alltför tät stadsstruktur. Miljöförhållandena kan bli sämre med lägre solvärden, bullerstörningar och försämrad luftkvalitet, vilket är negativt för hälsan. I flertalet delar inom staden planeras för förändring i närheten av större trafikleder där buller, luft- och riskproblematik (kopplat till transporter med farligt gods) behöver ses över, t.ex. i Ursviks västra delar, i Rissne samt längs med Enköpingsvägen. Hänsyn måste tas till relevanta riktvärden för buller, miljökvalitetsnormer för luft samt rekommendationer om skyddsavstånd och detta behöver säkerställas i efterföljande planarbete.

Bostadsmarknad och demografisk balans

Översiktsplanens strategier bedöms främja en växande bostadsmarknad och skapar förutsättningar för lättillgängliga och attraktiva bostäder i funktionsblandade täta områden med närhet till goda kollektivtrafikförbindelser, teknisk försörjning, digitalisering och ett varierat utbud av mötesplatser. Närheten till större sammanhängande grönområden såsom Järvafältet, Igelbäcken, Ulriksdal och Hagaparken är attraktivt och bidrar sannolikt till den höga inflyttningen i kommunen. Likaså bedöms närheten till centrala Stockholm samt Sundbybergs mångfald av och inom bostadsområden, locka till sig nya invånare, liksom kommunens goda möjligheter till både kollektivtrafik samt lättillgängliga gång och cykelstråk.

Översiktsplanen innehåller en strategi om att mångfald av bostäder, lägenhetsstorlek samt boende- och upplåtelseformer eftersträvas. I Sundbyberg, liksom i grannkommunen Solna, finns begränsade möjligheter att bygga småhus/fristående villor och ny bebyggelse planeras därför i första hand som flerfamiljshus. Med en utbyggnad av fler och fler större lägenheter, stadsvillor och stadsradhus (som t.ex. i Ursvik) ökar sannolikheten för att fler väljer att bo kvar eller flytta till Sundbyberg även när familjen

växer. Den sammantagna effekten av detta blir att skatteinkomsterna ökar och att kommunen får en bättre demografisk balans (en mer blandad åldersstruktur).

Kommunalekonomi

Översiktsplanens strategier om att skapa förutsättningar för ett effektivt markutnyttjande och att dra nytta av goda kollektivtrafiklägen samt en tät stadsstruktur är en kostnads- och resurs-effektiv lösning. Tätare bebyggelsestrukturer med större befolkningsunderlag innebär att redan befintlig infrastruktur, som gator, fjärrvärme, kommunalt vatten och avlopp m.m. kan tas tillvara i hög grad, liksom att kommunal service som skolor, kultur- och fritidsanläggningar, vårdcentraler m.m. kan utnyttjas mer kostnadseffektivt. I kommunens större nybyggnadsområden i Ursvik och utmed Enköpingsvägen kommer dock större investeringskostnader krävas, t.ex. genom utbyggnad av nya gator, flytt och dragande av nya ledningar, nya skolor/förskolor, idrottsanläggningar m.m. Dessa kostnader kan på längre sikt dock kompenseras av att nya stadsutvecklingsområden innebär nya invånare till staden som därmed bidrar till kommunens ekonomiska utveckling och tillväxt. Även försäljning av viss byggbar mark i attraktiva lägen kan inbringa intäkter till kommunen.

Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv är det positivt att översiktsplanen med stor sannolikhet innebär förutsättningar för en mer varierad inflyttning och större demografisk balans än idag. Översiktsplanen ger dock sannolikt måttliga förändringar i kommunens inkomstprofil och förändrar inte kommunens karaktär i grunden. Eftersom översiktsplanen bygger vidare på befintliga strukturer kan riskerna generellt anses vara låga. Detta innebär intäkter till kommunen i ett långsiktigt perspektiv. Kommunen kan på så sätt bli mer robust för t.ex. framtida lågkonjunkturer.

Blå och gröna värden i Sundbyberg

Natur och biologisk mångfald

Översiktsplanens målbilder och strategier syftar bl.a. till att värna stadens grönstruktur och de gröna bältena samt att skydda och utveckla ekologiska spridningskorridorer. Detta är positivt ur både ett lokalt och regionalt perspektiv avseende biologisk mångfald. Ett nytt och ett utvidgande av ett befintligt naturreservat vid Norra Kymlinge är dessutom föreslagna. Detta medför att de naturvärden som är kopplade till dessa områden (bl.a. Järvakilen) tryggas långsiktigt. Dessa områden är också länkade till grönområden i grannkommuner vilket

säkerställer spridning mellan viktiga grönområden i ett regionalt perspektiv. Hur kommunen behöver arbeta för att stärka områden som idag är fragmenterade och utsatta för högt slitage behöver konkretiseras i kommande planering eller i styrdokument kopplat till stadens grönska.

I vissa delar av staden finns dock förändringsområden i direkt anslutning till stadens grönstruktur och naturreservat (befintliga och planerade), t.ex. vid Igelbäckens naturreservat och Lötsjön. I dessa delar behöver särskild hänsyn tas till de naturvärden som finns för att undvika negativa konsekvenser för den kommunala, och till viss del även regionala, grönstrukturen. I idag redan täta områden kan ytterligare förtätning och komplettering innebära att befintlig parkmark och lokala naturvärden tas i anspråk. Det är betydelsefullt att i efterföljande planering studera varje enskilt utbyggnadsprojekt i både lokal och regional skala för att få förståelse för grönområdets betydelse som lokala habitat och länkar i större samband. Annars finns en risk att varje enskilt utbyggnadsområde leder till kumulativa effekter och konsekvenser med negativa följder på biologisk mångfald och ekosystem. Att fler människor besöker och rör sig i stadens naturområden kan också innebära att dessa utsätts för utökad slitage samt störningar som den mänskliga närvaron kan medföra. Särskilt känsliga områden behöver därför skyddas från detta. Översiktsplanen har strategier för att hantera detta vilket är positivt.

Sjöar och vattendrag

Översiktsplanen förväntas leda till en ökad mängd dagvatten i de områden som kommer att förtätas, förändras och utvecklas. Detta planeras framförallt ske i stadskärnan, Rissne, Hallonbergen-Ör, området kring Enköpingsvägen samt i västra Ursvik. Utan rening kan föroreningar i dagvattnet nå recipienter som exempelvis Igelbäcken, Bällstaån/Bällstaviken samt Norra Råstabäcken. Samtliga dessa vattendrag är redan idag hårt belastade av många olika typer av källor men det handlar främst om utsläpp från diffusa källor som via dagvatten förs ut i vattnet. Förtätning med en ökad mängd andel hårdgjorda ytor, ökad befolkning och framtida klimatförändringar riskerar tillsammans att leda till negativ påverkan på kommunens vattenmiljöer. Varje enskilt utbyggnadsområde, både inom staden, men även i omkringliggande kommuner, leder till ökad avrinning (dagvattenflöde) med risk för ökat föroreningsinnehåll. I översiktsplanens strategier anges att vattenkvaliteten i sjöar och

vattendrag ska förbättras, att nödvändiga ytor för dagvattenhantering ska reserveras och att mångfunktionella ytor ska användas för att begränsa konsekvenser av översvämningar. I samband med utbyggnad utmed Enköpingsvägen kommer ett grönt stråk utmed norra Råstabäcken utvecklas för att hantera vatten ur både fördröjnings-, utjämnings-, biologiskt samt ett klimatperspektiv.

I mycket täta miljöer kan dagvattenhantering bli svårlost på grund av den höga tätheten och en stor andel hårdgjorda ytor. Här är det särskilt viktigt att i framtida planering säkerställa en säker dagvattenhantering och att grönytor för rening och infiltration avsätts, bevaras och utvecklas. Dagvattenhanteringen kommer att behöva studeras vidare kommunens fortsatta planarbete för att säkerställa att varje enskilt projekt inte bidrar till en försämring av vattenförekomsternas status.

Den byggda miljön i Sundbyberg

Kulturmiljöer

Förtätning och förändring inom flera delar av staden skapar förutsättningar för naturliga mötesplatser och kortare avstånd till att uppleva kultur, konst och arkitektur, oavsett stadsdel. Konst, arkitektur och kultur kan på så sätt bli lättillgängligare och att det blir möjligt att uppleva detta i flera delar av staden. En av strategierna är till exempel att säkra platser för kultur och fritid tidigt i planeringen. Översiktsplanen ger också förutsättningar att befintliga kulturmiljöer kopplade till kommunens historia blir mer lättillgängliga, dels genom förbättrade kommunikationer att dels genom att satsa på att utveckla framkomliga stråk för fotgängare och cyklister. Att lätt kunna uppleva kultur och kulturmiljöer kan medföra att kommunens invånare förstår kommunens historia och därmed känner större identitet med sin omgivning.

Översiktsplanen ger goda förutsättningar för att bevara kommunens befintliga kulturhistoriskt värdefulla miljöer samtidigt som utveckling, förändring och förtätning sker. Stor hänsyn behöver tas till kulturmiljövärden, bebyggelsestruktur och områdets karaktärsdrag så att nya fysiska miljöer växer fram i samspel med de kulturhistoriska miljöerna. Om inte finns risk att kommunens historia och identitet går förlorad. Utformning och placering av ny bebyggelse i anslutning till eller inom kulturhistoriskt värdefulla områden bör därför särskilt studeras i förhållande till platsens kulturhistoriska värden.

Arbetsmarknad och näringsliv

Ambitionen med ÖP2030 och dess strategier är att bygga en blandad tät stad som bidrar till regionens tillväxt samt är en attraktiv etableringsort för företag. Översiktsplanens strategier visar på en ambition att skapa attraktiva stadsmiljöer och offentliga rum vilket också är viktigt för näringslivets utveckling. Genom en utveckling av stads kärnan, Enköpingsvägen och Rissne skapas ytterligare möjligheter till att nya företag kan etablera sig i kommunen, och därmed till att fler arbetstillfällen och utvecklingsmöjligheter skapas. I takt med att dessa stadsdelar blir tätare och mer funktionsblandade skapas, utöver möjlighet till arbetstillfällen, även förutsättningar för ett större underlag för service och därmed lockas även andra aktörer till staden, t.ex. inom servicebranschen med lunchrestauranger, butiker m.m.

ÖP2030 tar till vara på goda lägen intill kollektivtrafik vilket ger en grund för god tillgänglighet och starka förutsättningar för regional arbetspendling. Även Sundbybergs läge vid infarten till Stockholm, nära både Arlanda och Bromma flygplatser är strategiskt för arbetspendling. Kommunens näringsliv och arbetsmarknad är i dagsläget robust, stark och varierad. Detta innebär sammantaget att känsligheten för konjunktursvängningar minskar och kommunen är då mer motståndskraftig i lågkonjunkturer.

Robusthet inför framtida klimatförändringar

En fysisk struktur måste vara hållbar i ett längre perspektiv och kunna fungera med nya förutsättningar. Översiktsplanens täta och blandade struktur med korta transportavstånd är flexibel även om till exempel förutsättningarna när det gäller bostadsbyggande och utvecklingen av kollektiva färdmedel förändras. Föreslagna strategier om att öka beredskapen för klimatförändringarna samt att ytor ska vara flexibla och mångfunktionella skapar förutsättningar för en hållbar infrastruktur och robusthet. Att logistiken ska fungera bättre, att staden långsiktigt ska bli fossilbränslefri samt att invånarna kommer att erbjudas god kollektivtrafik och förbättrad gång- och cykeltrafik, kan i sin tur leda till lägre utsläpp av växthusgaser samt lägre total energikonsumtion per person. Ur ett globalt perspektiv leder dock en ökad befolkning mängd generellt till ökade transporter och ökad energianvändning med ökade utsläpp av klimatpåverkande gaser som följd.

Ur ett klimatperspektiv finns även en hel del negativa konsekvenser med allt för täta strukturer. Bland annat förlust av närnatur och gröna impediment, vilket kan förändra lokalklimatet negativt. Exempelvis kan minskning av träd och grönska leda till lokalt stigande temperaturer i de täta stadsdelarna på grund av minskad cirkulation och minskad nedkylningseffekt. En tätare struktur med färre grönytor innebär också att naturliga infiltrations- och översvämningssytor byggs bort och risk för att instängda vattenområden skapas. Vid kraftigare regn riskerar detta leda till lokala översvämningar samt höga vattenflöden där bräddning och kapacitetsbrist vid befintliga ledningsnät för dag- och spillvatten samt pumpstationer kan bli ett problem. I fortsatt planering behöver åtgärder för att hantera klimatförändringar säkerställas, bl.a. god tillgång till skugga och träd, översvämningssytor och dammar.

Effektivt och hållbart markutnyttjande

Sundbybergs täta och blandade struktur med korta transportavstånd i goda kollektivtrafiklägen följer intentionerna i den regionala

översiktsplanen RUFS. Den koncentrerade bebyggelsen gör att kommunens sammanhängande grönområden bevaras och bygger på principen god hushållning med markresurserna. I stadskärnan, Hallonbergen-Ör, Rissne, Ursvik och utmed Enköpingsvägen byggs fortsatt ut på delvis exploaterad mark men även naturmark tas i anspråk. Utmaningen i vissa områden är också att kunna erbjuda de boende tillgänglighet till kapacitetsstarka kollektiva färdmedel och väl tydliga stråk för gång och cykel. Långsiktigt kommer detta att kunna erbjudas i och med tvärbanans dragning genom kommunen.

Översiktsplanens föreslagna mark- och vattenanvändning ger relativt god balans mellan olika typer av markanvändning någorlunda spritt över kommunen. Översiktsplanen strävar efter en högre funktionsblandning än tidigare vilket också är att effektivisera markanvändningen i en mer hållbar riktning. Det finns dock utmaningar i att förtäta när det kommer till att kunna tillskapa hälsosamma livsmiljöer. Förtätning leder ofta till lokalt försämrade luftkvalitet och höga bullernivåer. I fortsatt planering behöver dessa frågeställningar konkretiseras och utredas för varje enskilt projekt.

1. Inledning

1.1. Hållbarhetsbedömning

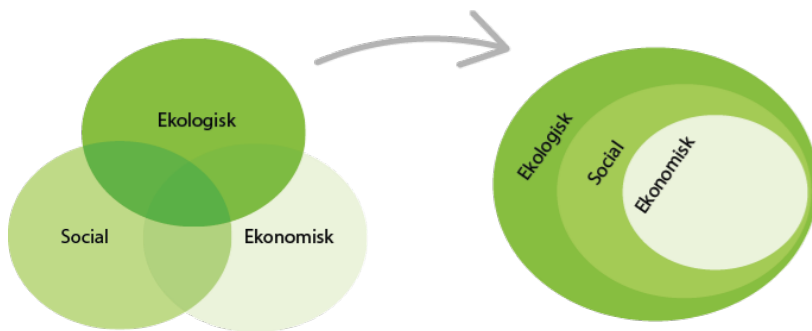
Enligt miljöbalken 6 kap 11 § ska en miljöbedömning genomföras för planer som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen för Sundbyberg är en plan som omfattas av det kravet. Inom ramen för en miljöbedömning ingår ett antal steg varav ett är att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) där den betydande miljöpåverkan som planens genomförande kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Sundbybergs stad har valt att utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning vilket innebär att utöver ekologiska/miljömässiga aspekter, kommer även ekonomiska och sociala aspekter att analyseras och konsekvensbedömas.

Syftet med hållbarhetsbedömningen är att i stora drag beskriva de konsekvenser som den nya översiktsplanen förväntas ge upphov till och där fokus ligger på att diskutera huruvida

översiktsplanen gör att Sundbyberg utvecklas i en hållbar riktning. Hållbarhetsbedömningen uppfyller således både plan- och bygglagens krav om konsekvensbedömningar och miljöbalkens (6 kap) krav på miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program.

Det finns många olika orsaker och drivfaktorer som påverkar huruvida ett samhälle utvecklas i en hållbar riktning eller ej. Lagar, politik, ekonomi, tekniska lösningar och den enskilda individens beteende, livsmönster och val är exempel på faktorer vars innebörd påverkar huruvida en hållbar utveckling främjas eller inte. Den fysiska planeringen är ett viktigt redskap och genom t.ex. översiktsplanen har kommunen möjligheter att skapa hållbara fysiska strukturer och miljöer.

Hållbar utveckling är ett begrepp som kan tolkas och förstås på många olika sätt beroende på personens bakgrund och i vilket sammanhang begreppet används. Synen på hållbarhet har utvecklats under åren, se figur 1.

Figur 1. Utveckling av hållbarhetsmodell, från den vänstra modellen till den högra för att bättre åskådliggöra att människan är i centrum, planeten sätter gränser och att ekonomin är ett medel. Källa: RUFSS 2050 - Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

I denna hållbarhetsbedömning används hållbarhetsbegreppet enligt den högra modellen i figur 1. Något förenklat kan sägas att det, sett ur människans utgångspunkt, är den sociala hållbarhetsaspekten, människors möjlighet att tillfredsställa sina behov, som är målet med hållbarhet och hållbar utveckling. För att nå detta mål behöver man både ha tillgång till och ta hänsyn till ett stort antal ekologiska faktorer. Det vill säga att för det mänskliga samhället är alltså fungerande ekologiska system livsnödvändiga för att människor ska ha möjligheter att

tillfredsställa sina behov. Ekologin sätter den yttre gränsen för vad som är möjligt. Utan fungerande ekosystem reduceras dessa möjligheter både på kort och lång sikt. Den ekonomiska aspekten är dagens samhälles bäst utvecklade medel för att upprätthålla och få potentiella vinster av övriga aspekter.

Kortfattat är den sociala hållbarheten målet, den ekologiska hållbarheten de grundläggande förutsättningarna och den ekonomiska hållbarheten medlet för att nå målet.

1.2. Metod

Utgångspunkt i globala mål för en hållbar utveckling, nationella miljökvalitetsmål och folkhälsomål

En hållbarhetsbedömning behöver ha en vidare syn på konsekvenser än en traditionell miljöbedömning och MKB. För att beskriva ramen för hållbar utveckling har FN antagit 17 globala mål för en hållbar utveckling. Sveriges nationella miljökvalitetsmål och folkhälsomål ryms i de globala målen intentioner. De globala målen adderar dock områden som ger en bättre helhetsbild av hållbarhet, t.ex. ”minskad ojämlikhet” och ”goda arbeten och ekonomisk tillväxt”.

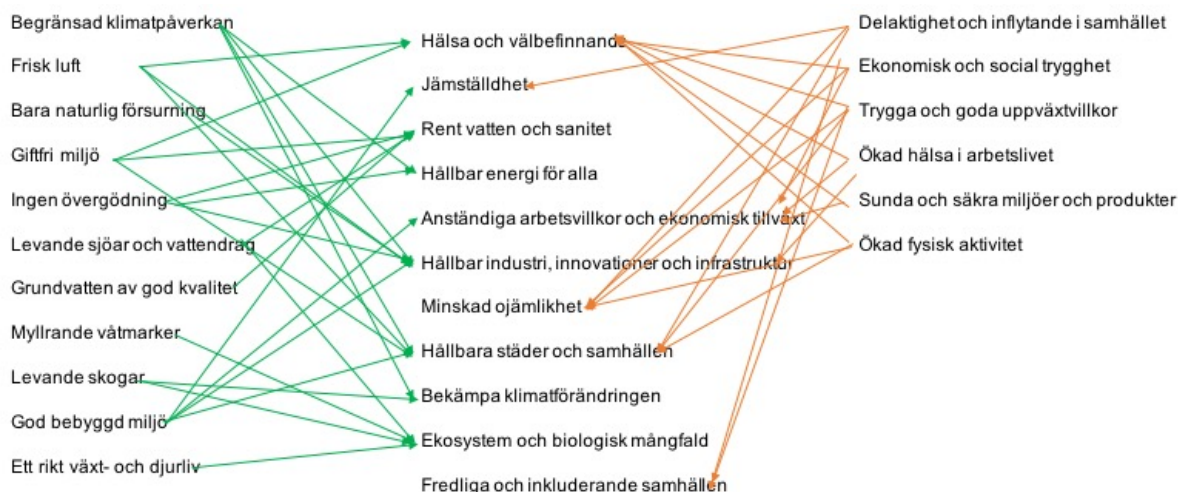
Nedan illustreras samtliga globala mål (<http://www.globalamalen.se>).

Bedömningarna i denna hållbarhetsbedömning utgår från de globala hållbarhetsmål som bedömts vara relevanta för Sundbybergs stads översiktsplan. De som inte bedöms vara relevanta har avgränsats bort. I hållbarhetsbedömningen redovisas översiktligt hur Sundbybergs ÖP2030 förhåller sig till hållbar utveckling. Detta görs genom att analysera föreslagna strategier samt föreslagen markanvändningskarta.

Bedömningarna utgår ifrån att berörda nationella miljö kvalitetsmål samt nationella folkhälsomål faller in under de globala målen och på så sätt också utvärderas, om än indirekt.

Nedan återges hur berörda miljö kvalitetsmål och folkhälsomål förhåller sig till de för Sundbyberg relevanta globala hållbarhetsmålen.

Figur 2. Redovisning av hur kvalitetsmålen och folkhälsomålen förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen (i mitten). Enbart relevanta mål för Sundbybergs stad redovisas.

1.3. Avgränsning i tid, rum och sak

I samråd med projektgruppen för översiktsplanen och Länsstyrelsen har nedan avgränsning gjorts:

Hållbarhetsbedömningens avgränsning i **tid** kommer till stor del att följa den tidsaspekt som den nya översiktsplanen har, det vill säga år 2030. I de fall där effekter och konsekvenser kan uppkomma i ett ännu längre tidsperspektiv kommer även de beaktas. Exempelvis kan detta gälla klimatförändringar.

Hållbarhetsbedömningens **rumsliga** avgränsning är i huvudsak Sundbyberg. Dock har flera hållbarhetsaspekter en stark koppling till omkringliggande kommuner och till hela Stockholmsregionen varpå hållbarhetsbedömningen, där det lämpar sig, även kommer att belysa konsekvenser utanför kommunens gränser.

Enligt miljöbalken 6 kap. 13 § ska en miljökonsekvensbeskrivning avgränsas till den mest betydelsefulla påverkan på människa och miljö som planens genomförande kan antas medföra. Eftersom att det är en hållbarhetsbedömning som kommer att tas fram avgränsas utredningen till de betydande hållbarhetsaspekter som bedöms vara relevanta för Sundbybergs framtida utveckling.

Då de globala målen ligger som utgångspunkt för bedömningarna har dessa kategoriserats i nedan tre områden som bedöms vara viktiga i **sak** för Sundbybergs stads nya översiktsplan. De tre områdena är:

- **Blå och gröna värden i Sundbyberg**
Detta område handlar om naturmiljöer, vattenmiljöer, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Indirekt har dessa värden även med klimatet att göra. Ekosystemtjänster som kan kopplas samman med biologisk mångfald, vattenrening och naturresurser redovisas översiktligt.
- **Människan i Sundbyberg**
Detta område handlar om de sociala aspekterna såsom rättvisa, trygghet, jämställdhet och jämlikhet, folkhälsa och välbefinnande samt möjligheter till samvaro och möten med andra. Det handlar också om hur tillgänglig och kvalitativ kulturmiljön i kommunen är, både kulturmiljö kopplat till kommunens historia men även kopplat till kultur i form av konst, arkitektur m.m. Ekosystemtjänster som kan kopplas samman med sociala värden redovisas översiktligt.
- **Det byggda Sundbyberg**
Detta område handlar om kommunalekonomi och om kvaliteten och innehållet i den fysiska strukturen samt om infrastrukturen och resmönstret i kommunen. Det handlar också om hur attraktivt näringslivet och arbetsmarknaden i kommunen är och hur den demografiska balansen ser ut. Ekosystemtjänster som relaterar till ekonomi, infrastruktur m.m. redovisas översiktligt.

1.4 Avgränsning av alternativ

Enligt 6 kap. 12 § miljöbalken ska rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd också identifieras, beskrivas och bedömas i en MKB för en plan som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. MKB:n ska även innehålla en beskrivning av miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett så kallat nollalternativ.

Skillnaderna mellan nu gällande översiktsplan (ÖP2013) och den nya översiktsplanen (ÖP2030) bedöms vara väldigt små. Trots detta kommer ÖP2013 att representera planens nollalternativ.

Inga nya utbyggnadsområden i Sundbyberg bedöms vara aktuella. Ett "scenario LÅG" (lägre utvecklingstakt på grund av lågkonjunktur etc.) som finns med i den regionala utvecklingsplanen för Stockholm (RUFSS) bedöms, enligt Sundbyberg, inte vara realistiskt. Staden har redan idag svårt att hålla den utbyggnadstakt som marknaden efterfrågar och som redan pågår, varför det inte är troligt att den sänks i någon större omfattning under översiktsplanens närmsta 10-15 års period. Att utreda ett alternativ HÖG (högre utbyggnadstakt än dagens) bedöms inte heller vara realistiskt. De områden som nu föreslås bebyggas och förtätas utgör i princip all byggbar mark i Sundbyberg. Resterande områden säkras för rekreation och naturvård. Alternativa innehåll i bebyggelsen bedöms redan vara inkluderat i ÖP2030. Bebyggelseutvecklingen föreslås innehålla funktionsblandade stadsdelar och bebyggelsekvarter, vilket även är i linje med nu gällande översiktsplan 2013.

Utifrån detta resonemang bedöms att det enda egentliga alternativ som ÖP2030 bör jämföras med är ett nollalternativ motsvarande ÖP2013. För beskrivning av planförslaget (ÖP2030) hänvisas främst till översiktsplannedokumentets kapitel 4 och 5. Nollalternativet beskrivs kortfattat nedan.

Nollalternativet

– översiktsplan 2013 (ÖP2013)

Vid en jämförelse mellan nuvarande översiktsplan ÖP2013 och den nya översiktsplanen ÖP2030 kan konstateras att skillnaderna är små. De utvecklings- och bebyggelseområden som redovisas i båda översiktsplanerna har antingen redan antagna fördjupade översiktsplaner eller godkända/pågående planprogram och vissa är delvis färdigutbyggda, t.ex. Stora Ursvik. Utvecklingsområdena är Hallonbergen och Ör, Sundbybergs nya stads kärna, Ursvik och Rissne. Det enda nya område som pekas ut för utveckling i ÖP2030 till skillnad mot i ÖP 2013 är området utmed Enköpingsvägen. I och med att vägen inte längre är riskklassad öppnas det upp för möjligheten att exploatera utmed denna.

En annan tydlig skillnad är av mer strategisk karaktär. I den nya översiktsplanen tydliggörs kommunens utvecklingstankar tydligare genom konkreta målbilder och strategier. I ÖP2013 är dessa vagare men går ändå att utläsa mellan raderna.

I och med att skillnaderna mellan översiktsplanerna är så små så kommer hållbarhetsbedömningen endast att fokusera på att bedöma **skillnaderna** alternativen emellan. Nedan kommer att bedömas:

- Utvecklingsområdet utmed Enköpingsvägen som presenteras i ÖP2030 och inte i ÖP2013.
- ÖP2013's avsaknad av tydliga och uttalade målbilder och strategier till skillnad mot i ÖP2030.

2. Hållbarhetsbedömning ÖP2030

2.1 Människan i Sundbyberg

I detta avsnitt konsekvensbedöms översiktsplanens målbilder, strategier och allmänna intressen som har koppling till sociala värden såsom rättvisa, trygghet, jämställdhet och jämlikhet, folkhälsa och välbefinnande samt möjligheter till samvaro och möten med andra. Det handlar också om hur tillgänglig och kvalitativ kulturmiljön i kommunen är (både kulturmiljö kopplat till kommunens historia men även kopplat till dagens kultur, konst och arkitektur).

Demografisk balans och integrationsmöjligheter

Flera av ÖP2030's målbilder och strategier handlar om att bygga bort barriärer, skapa nya kopplingar och länka ihop olika stadsdelar för att skapa en bättre, tätare och mer sammanhållen stad med plats för möten och delaktighet. Stads kärnan vill man t.ex. knyta samman tydligare med övriga delar av kommunen, detsamma gäller för utvecklingen av Rissne, Hallonbergen och Ör som bättre ska länkas samman med varandra och sin omgivning. Genom att bygga utmed Enköpingsvägen länkas Ursvik ihop med angränsande kommuner och stads kärnan på ett tydligare sätt.

I och med en tätare struktur med ambitioner om att bygga in kvalitativa och strategiskt placerade offentliga rum för möten och stadsliv, skapas möjligheter till ökad integration mellan stadsdelar. Detta leder i huvudsak till positiva effekter såsom att människor känner en större samhörighet med andra kommuninvånare och blir mer engagerade i sin omgivning som följd. Att skapa naturliga mötesplatser i det offentliga rummet är ett sätt att motverka segregation inom och mellan stadsdelar i och med att människor uppmuntras till möten. Enligt forskning förbättras

möjligheterna till gynnsamma rörelsemönster, ökad samhörighet och vidgade sociala sfärer genom detta.

Översiktsplanens strategier visar sammantaget på goda förutsättningar för ökad integration. För att detta ska lyckas fullt ut behöver konkreta åtgärder säkras i fortsatt detaljplanering. Kommunerna Ursvik och Brotorps relation till övriga stadsdelar behöver beaktas för att undvika boendesegregation. Även om t.ex. Enköpingsvägen utvecklas i syfte att koppla samman Ursvik och Brotorp med övriga Sundbyberg finns både topografiska barriärer som socioekonomiska. Även Duvbo, Hallonbergen och Ör är idag delvis isolerat från övriga kommuner, framför allt på grund av barriärer såsom höjdskillnader, trafikleder, arbetsplatsområden m.m.

Varierade boendeformer, upplåtelseformer och storlekar på boendet blir i sammanhanget viktigt för att ge möjligheter till ökad integration och demografisk balans (balanserad åldersstruktur). ÖP2030 har fokus på boende i flerkammarhus, även om inslag av villor och stadsradhus planeras i de nya stadsdelarna Ursvik och Brotorp. Sundbyberg kan genom översiktsplanen emellertid inte styra vilka upplåtelseformer eller boendeformer som slutligen erbjuds, men arbetar aktivt och uppmuntrar för att detta ska komma till stånd. Med större variation samt utökad kommunal service såsom skola och förskola, skulle staden kunna uppnå en mer balanserad ålderssammansättning. Risken är annars att unga vuxna (åldersklassen 25–44 år) fortsätter att dominera bland befolkningen, och att barnfamiljer flyttar ut från kommunen.

Sociala värden (tillgänglighet, trygghet, jämlikhet och jämställdhet)

Översiktsplanens intentioner är att bygga tätare, tryggare och mer sammanhållna stadsdelar med plats för möten, ökat serviceutbud och god tillgänglighet. Tät och stadsmässig bebyggelse med goda kollektivtrafikförbindelser innebär korta avstånd mellan bostad, arbete och vardagsservice och underlättar därmed vardagen för kommunens invånare, även för dem som inte har tillgång till bil. Genom att skapa ett ökat utbud av olika typer av offentliga rum och mötesplatser gynnas flera sociala aspekter. Bland annat genom att fler människor möts och rör sig i stadsbilden. Detta kan påverka upplevelsen av trygghet, jämställdhet och social integration. Ökad täthet kan även öka trygghetskänslan inom stadsdelarna, t.ex. inom Ör, Hallonbergen, stadskärnan och i Rissne. Dock behöver utformningen och innehållet i bebyggelsen och offentliga platser säkerställa att detta uppnås. Utan rätt belysning och utformning kan öppna platser och torg liksom periodvis tomma bottenvåningar upplevas som otrygga och mörka under dygnets mörka timmar. Genom att aktivt arbeta med att ha lokaler och servicefunktioner i bottenvåningar samt intill mötesplatser kan detta motverkas.

Utbyggnaden av trygga och säkra platser samt gång- och cykelvägar är viktiga av flera skäl, inte minst ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv. ÖP2030's intentioner stärker kommunen i detta avseende. Funktionsuppdelade områden som finns till exempel Rissne, Ör och i nuvarande delar av Sundbybergs centrum är delvis avbefolkade

kvällstid, vilket kan skapa otrygghet. Om man enligt översiktsplanens intentioner kombinerar arbetsplatser, handel etc. med bostäder och andra funktioner, kan detta skapa förutsättningar för ökad trygghet även i dessa områden. Små park- och grönytor och idrottsanläggningar i den täta strukturen är ofta tillgängliga för många och har stor betydelse för lek, vardaglig motion och spontana möten. Närhet är viktigt framförallt för barn, unga och äldre. Särskilt viktigt blir detta i stadskärnan och i de centrala och täta bebyggelseområdena som dessutom har längre till de större rekreationsområdena.

Eftersom att hela Sundbyberg på ett eller annat sätt kommer att bebyggas under de närmaste 10–15 åren kommer det under hela översiktsplaneperioden att pågå stora och många utbyggnadsarbeten. Sundbyberg är dessutom en av Sveriges minsta kommuner till ytstorlek, vilket gör att byggetableringarna blir än mer påtagliga. Detta innebär ofrånkomligen att sociala värden (tillgänglighet, trygghet, folkhälsa m.m.) påverkas negativt. Byggarbetsplatser innebär avstängda och tillfälliga transportvägar, stora etableringsytor, tung byggtrafik och sprängarbeten m.m. Mycket av det som följer av byggtiden kan upplevas som otryggt samt innebär som oftast att både tillgängligheten och framkomligheten försvåras. Ur ett hållbarhetsperspektiv så är det under utbyggnadsperioden som Sundbyberg bedöms stå inför sin största utmaning. Effekten bedöms bli kommunövergripande men i vissa delar även regional.

Tabell 1. I tabellen presenteras ett ekosystemtjänstperspektiv på frågor kopplade till mötesplatser, kultur m.m.

Kulturella ekosystemtjänster (ET): Sociala interaktioner (mötesplatser), naturpedagogik, inspiration till kultur, estetisk uppskattning, kulturmiljölandskap, landskap

Förutsättning för ET	Hot	Vem/vad påverkas	Hänsyn och åtgärder
Närnatur och parker som offentliga mötesplatser och naturliga "torg", naturpedagogik	Exploatering av närnatur, parker, grönområden	Befolkning (särskilt utsatta grupper äldre, funktionshindrade, barn) – välbefinnande, naturpedagogik, ev. samhörighet	Spara och tillgängliggör lokal närnatur i alla bebyggelseområden. God tillgänglighet till större rekreationsområden
Gröna stråk, större rekreationsområden	Täta gaturum och mindre gröna samband	Folkhälsa - risk för ökad stress	Gröna utblickar från boendet.
Kulturmiljölandskap, öppna landskap	Barriärer (nya arbetsplats- och bostadsområden, vägar, spår m.m.)	Kommunens attraktivitet - kommunalekonomi	Stadsodling – något att mötas kring – naturpedagogik. Mångfunktionella ytor – mångfald i och av gröna utemiljöer

Kommunalekonomi

Fler invånare och nya bostäder innebär att infrastruktur, vatten och avlopp, service och skolor m.m. måste byggas ut och underhållas. Översiktsplanens strategier om att skapa förutsättningar för ett effektivt markutnyttjande och att dra nytta av goda kollektivtrafiklägen samt en tät stadsstruktur är en kostnads- och resurs-effektiv lösning. Tätare bebyggelsestrukturer med större befolkningsunderlag innebär att redan befintlig infrastruktur, som gator, fjärrvärme, kommunalt vatten och avlopp m.m. kan tas tillvara i hög grad, liksom att kommunal service som skolor, kultur- och fritidsanläggningar, vårdcentraler m.m. kan utnyttjas mer kostnadseffektivt. Ett större nyttjande innebär dock även en högre belastning på befintliga system samt kan kräva investeringar för att säkerställa tillräcklig kapacitet (framför allt försörjningssystem).

Genom att dra nytta av kommunens goda kollektivtrafiklägen och att förtäta i områden nära kollektivtrafik, t.ex. utveckling av bostadsbebyggelse i centrumkärnan, Hallonbergen Ör och Rissne, ökar också underlaget för kollektivtrafiken. Detta är också ekonomiskt gynnsamt och innebär bättre resurshushållning än om bebyggelsen planerades utan kollektivtrafikförbindelser. I Ursvik kommer tvärbanan byggas ut och långsiktigt kunna erbjuda invånarna resursstark kollektivtrafik. I Ursvik och utmed Enköpingsvägen pågår och planeras dock för större förändringar och utveckling av helt nya bebyggelsestrukturer och områden. I dessa områden kommer större investeringskostnader att uppstå, t.ex. genom utbyggnad av nya gator, flytt och dragande av nya ledningar, nya skolor/förskolor, idrottsanläggningar m.m. Dessa kostnader kan på längre sikt dock kompenseras av att nya stadsutvecklingsområden innebär nya invånare till staden som därmed bidrar till kommunens ekonomiska utveckling och tillväxt.

Försäljning av viss byggbar mark i attraktiva lägen kan inbringa intäkter till kommunen. Ur ett kommunalekonomiskt perspektiv är det positivt att översiktsplanen med stor sannolikhet innebär förutsättningar för en mer varierad inflyttning och större demografisk balans än idag. Översiktsplanen ger dock sannolikt måttliga förändringar i kommunens inkomstprofil och förändrar inte kommunens karaktär i grunden. Eftersom översiktsplanen bygger vidare på befintliga strukturer kan riskerna generellt anses vara låga. Översiktsplanen skapar förutsättningar för en attraktiv boendemiljö, ett rikt

och diversifierat näringsliv, en stor variation av arbetsplatser och tjänster inom hela kommunen samt god tillgång till natur, vatten och upplevelser för besökande. Detta innebär intäkter till kommunen i ett långsiktigt perspektiv. Kommunen kan på så sätt bli mer robust för t.ex. framtida lågkonjunkturer.

Klimatförändringar med stora skyfall och höga flöden i sjöar och vattendrag har under senare år gjort samhällen mer sårbara. Risken för översvämningar i Mälaren är idag hög och även risken för översvämningar vid skyfall har ökat. Vid tillfällen med skyfall och stora mängder regnmassor klarar inte befintliga dagvatten-system att hantera de flöden som uppstår. Kostnader relaterade till naturskador ökar och Sundbybergs stad bör därför investera i att förebygga skador till följd av översvämningar, ras och skred. Genom att kommunen investerar i förebyggande åtgärder, istället för att behöva ta kostnader i efterhand för stora skador, kan kommunen bli mer ekonomiskt robust.

Kulturmiljöer

Förtätning och förändring inom flera delar av staden skapar förutsättningar för naturliga mötesplatser och kortare avstånd till att uppleva kultur, konst och arkitektur, oavsett stadsdel. Täta och attraktiva miljöer leder till ökat befolkningsunderlag vilket i sin tur kan medföra större satsningar på ny konst, arkitektur och kulturupplevelser. Konst, arkitektur och kultur kan på så sätt bli lättillgängligare och att det blir möjligt att uppleva detta i flera delar av staden. En av strategierna är till exempel att säkra platser för kultur och fritid tidigt i planeringen. Detta avses göras på strategiska platser som möjliggör att personer som bor i olika stadsdelar kan mötas. Lättillgänglig konst, arkitektur och kultur för kommunens invånare kan bidra till en ökad känsla av tillhörighet.

Planen ger också förutsättningar att befintliga kulturmiljöer kopplade till kommunens historia blir mer lättillgängliga, dels genom förbättrade kommunikationer att dels genom att satsa på att utveckla framkomliga rörelsestråk för fotgängare och cyklister. Att lätt kunna uppleva kultur och kulturmiljöer kan medföra att kommunens invånare förstår kommunens historia och därmed känner större identitet med sin omgivning.

Översiktsplanen ger goda förutsättningar för att bevara kommunens befintliga kulturhistoriskt värdefulla miljöer. I ett långsiktigt perspektiv kan nya kulturmiljöer tillkomma och befintliga

utvecklas och förändras, genom t.ex. ändrad eller ökad användning. Samtidigt som utveckling, förändring och förtätning ska ske så påpekas att hänsyn ska tas till kulturmiljövärden, bebyggelsestruktur och områdets karaktärsdrag och att särskild uppmärksamhet krävs i stadskärnan och i Duvbo. Detta är positivt med avseende på de värden som stadens kulturmiljöer innehåller. Vid förtätning och tillkomst av ny bebyggelse kan områdenas karaktär försvagas och deras koppling till historien bli mindre urskiljbar. När nya fysiska miljöer växer fram är det därför viktigt att detta görs i samspel med de kulturhistoriska miljöerna så att de även i framtiden kan berätta om kommunens historia och identitet. Ett mindre förändringsområde är beläget söder om Duvbo och hela stadskärnan kommer att genomgå en förändring, framförallt med avseende på den planerade överdäckningen av järnvägen. Utformning och placering av ny bebyggelse i anslutning till eller inom kulturhistoriskt värdefulla områden bör därför särskilt studeras i förhållande till platsens kulturhistoriska värden. Detta bör ske i samband med fortsatta planering, t.ex. vid detaljplanläggning. Ny bebyggelse i anslutning till eller inom kulturhistoriskt värdefulla områden kan dock även ses som en förstärkning av området.

Folkhälsa och säkerhet

Förtätning och en blandad stad ger goda förutsättningar för kortare avstånd mellan bostad, arbete och vardagsservice. Enligt forskning innebär den täta staden med små avstånd till viktiga destinationer en stödjande miljö för ett aktivt liv (Malmö stad, 2012). Människor som bor i områden med hög täthet promenerar mer till utbud och service. Korta avstånd främjar även användandet av cykel.

Översiktsplanen syftar i många delar till att förbättra möjligheterna för cyklister och fotgängare att röra sig inom staden samt till grannkommuner. Det finns bland annat strategier som syftar till att skapa och säkerställa goda och sammanhängande stråk för gående och cyklister i hela staden. Genom att främja gång och användandet av cykel skapas möjligheter till lättillgänglig vardagsmotion och rekreation vilket kan bidra till positiva effekter för hälsan, med t.ex. lägre risk för fetma eller att utveckla högt blodtryck. Enligt forskning (Leyden, 2003) förbättrar promenader inte bara hälsa utan främjar även socialt kapital och gör människor mer benägna att känna sina grannar, att lita på människor i området och att engagera sig

politiskt och socialt. Korta avstånd längs med trygga och lättillgängliga gator bedöms även kunna medföra att fler tar sig ut och rör på sig, även de som annars är mer begränsade i sin rörlighet, t.ex. äldre, barn och personer med funktionsnedsättning. Det underlättar även för de som inte har tillgång till bil att ta sig mellan bostad, arbete och service. Genom att skapa tydliga stråk i nord-sydlig riktning kommer de olika stadsdelarna bindas samman vilket ytterligare stärker möjligheterna att ta sig via gång och med cykel inom stadens olika delar.

Förtätning skapar också möjligheter att tillgodose behov av boenden med närhet till rekreation, park, lek, motionsspår, idrott och natur. Strategier kopplat till detta finns, t.ex. att utveckla platser för idrotts-, kultur- och fritidsaktiviteter då staden växer. Det finns även strategier kopplade till att utveckla stadsdelarna med innehållsrika parker och platser samt attraktiva promenadstråk, även längs med stadens gröna och blå miljöer. God tillgång till grönska och grönytor har betydelse ur hälsosynpunkt och studier från bl.a. Lantbruksuniversitetet i Alnarp har visat att personer som bor nära ett grönområde använder det oftare, och mer sällan lider av besvär relaterade till stress (Malmö stad, 2012). Motivationen till fysisk aktivitet ökar ju lättillgängligare det är. Förtätning riskerar dock att mindre grönområden/närnatur tas i anspråk, naggas i kanten eller försvinner, t.ex. ytor för spontanidrott/lek, vilket är ytor som kan ha stor betydelse för barn och ungdomar. Detta kan vara särskilt påtagligt i centrala Sundbyberg, där avstånden till närnatur kan bli längre vilket kan minska vardagsmotionen. I vissa delar av staden finns förändringsområden i anslutning till stadens gröonstruktur och naturreservat (befintliga och planerade), t.ex. vid Lötsjön och Igelbäckens naturreservat. Hur dessa områden utformas för inte bli barriärer behöver studeras vidare i det fortsatta planarbetet.

Sundbybergs stad planerar för att bli än mer kollektivtrafikförsörjt och med bättre möjligheter för cyklister och fotgängare. Med en hög täthet och tillgång till både pendeltåg, tunnelbana, tvärbana och bussar kommer förbindelserna med kollektivtrafik att vara goda oavsett var man bor eller arbetar inom staden. Detta bedöms bidra till en minskning av Sundbybergs totala bilanvändande. Huvudnätet för biltrafik är i stor utsträckning förlagt runt och mellan de olika stadsdelarna. I Sundbyberg finns inga gator som betecknas genomfartsled, men i nuläget används Enköpingsvägen i stor utsträckning för sådan

trafik. I framtiden kommer detta att förändras i och med att den byggs om till stadsgata med smalare körfält och tät bebyggelse i anslutning.

Intentionerna i översiktsplanen bedöms sammantaget påverka folkhälsan i positiv riktning. Det finns dock risker med en alltför tät stadsstruktur. Miljöförhållandena kan bli sämre med lägre solvärden, bullerstörningar och försämrad luftkvalitet, vilket är negativt för hälsan. I flertalet delar inom staden planeras för förändring i närheten av större trafikleder där buller, luft- och riskproblematik (kopplat till transporter med farligt gods) behöver ses över, t.ex. i centrala Sundbyberg, Ursviks västra delar, i Rissne samt längs med hela Enköpingsvägen. Det är av stor vikt att bevaka dessa risker i planeringen för att säkerställa att befintliga och nya invånare ges hälsosamma boendemiljöer. Hänsyn måste tas till relevanta riktvärden för buller, miljö-kvalitetsnormer för luft samt rekommendationer om skyddsavstånd. Frågorna avseende buller, luft och risk finns inte med i någon av kommunens strategier men uppmärksammas ändå i översiktsplanen. Då de inte lyfts fram i en strategi finns risken att de glöms bort och därmed bortprioriteras. De är därför extra viktiga att uppmärksamma i efterföljande planarbete.

I stadskärnan kan förhållandena avseende buller och risker kopplade till transporter av farligt gods bli bättre med avseende på att en nedgrävning av järnvägen pågår. Här kan nya områden för boende och verksamheter utvecklas utan de störningar som järnvägen medför. Hur förtätning sker behöver dock studeras vidare för att se till att utformning på bebyggelse, vägar m.m. tillåter utvädring av luft, solinstrålning samt med avseende på buller från vägtrafik.

Stadskärnan kommer dock att vara en byggarbetsplats under en lång tid. Detta ställer krav på att byggtiden (för exempelvis nedgrävning av järnvägen) planeras och genomförs så att även befintliga boende- och arbetsmiljöer är hälsosamma vad gäller buller, vibrationer, utsläpp till luft samt risk.

Ur bullersynpunkt kan en blandning av bostäder, service och verksamheter vara fördelaktigt då ny bebyggelse med exempelvis kontor kan planeras närmast ett spår eller en väg och därmed fungera som bullerskydd mot bostäderna. Trots att kommunens intentioner är att bullerfrågan ska beaktas i kommande planering riskerar frågan kring buller att upplevas som ett problem för vissa människor, kanske särskilt för befintliga boende.

Tabell 2. I tabellen presenteras ett ekosystemtjänstperspektiv på frågor kopplade till buller och luft.

Reglerande ekosystemtjänster (ET): Luftrening, bullerreglering

Förutsättning för ET	Hot	Vem/vad påverkas	Hänsyn och åtgärder
Grönytor/parker/träd i och i nära anslutning till tätbebyggda områden	Ökad befolkning - mer utsläpp Täta gaturum Bebyggelse nära hårt trafikerade vägar m.m. Ianspråktagande av parker/grönområden	Befolkning (hälsa) Attraktivitet Kommunalekonomi	Spara/skapa träd längs gator, mellan bostadshus, fickparker, alléer, raingårdens Gröna tak och väggar/grönytefaktor

2.2 Blå och gröna värden i Sundbyberg

I detta avsnitt konsekvensbedöms översiktsplanens målbilder och strategier som har koppling till blå/gröna värden (sjöar och vattendrag, vattenkvalitet, grönstruktur, ekologiska värden, biologisk mångfald, skyddade naturområden, parker och bostadsnära natur m.m.).

Natur och biologisk mångfald

Sundbybergs stad är Sveriges minsta kommun till ytan men är en av landets mest tätbefolkade kommuner. Många människor på liten yta

innebär att säkerställandet av grönområden och kopplingar dessa emellan, för spridning av växt- och djurliv, är viktigt att ta i beaktande. Både större grönområden, som till exempel Järvakilen och Igelbäckens naturreservat som finns i Sundbybergs norra del, samt tätortsnära naturområden är viktiga att bevara/skapa. Översiktsplanens målbilder och strategier syftar bl.a. till att värna stadens grönstruktur och de gröna bältena samt att skydda och utveckla ekologiska spridningskorridorer. Detta är positivt ur både ett lokalt och regionalt perspektiv avseende bio-

logisk mångfald. Ett nytt och ett utvidgande av ett befintligt naturreservat är dessutom föreslagna för områden som är särskilt värdefulla. Detta medför att de naturvärden som är kopplade till dessa områden (bl.a. Järvakilen) kan bibehållas. Dessa områden är också länkade till grönområden i grannkommuner vilket säkerställer spridning mellan viktiga grönområden i ett regionalt perspektiv.

I delar av staden planeras förtätning vilket kan sägas skapa förutsättningar för ett effektivt markutnyttjande. Detta innebär att stadens större sammanhängande grönområden kan bevaras och att spridningskorridorer bibehålls. I vissa delar av staden finns dock förändringsområden i direkt anslutning till stadens grönstruktur och naturreservat (befintliga och planerade), t.ex. vid Igelbäckens naturreservat och Lötsjön. I dessa delar behöver särskild hänsyn tas till de naturvärden som finns för att undvika negativa konsekvenser för den kommunala, och till viss del även regionala, grönstrukturen. Tillkommande bebyggelse kan utgöra barriärer som förhindrar spridning av flora och fauna vilket i förlängningen kan påverka biologisk mångfald.

I idag redan täta områden kan ytterligare förtätning och komplettering innebära att befintlig parkmark och lokala naturvärden tas i anspråk. Det är betydelsefullt att i efterföljande planering studera varje enskilt utbyggnadsprojekt i både lokal och regional skala för att få förståelse för grönområdets betydelse som lokala habitat och länkar i större samband. Annars finns en risk att varje enskilt utbyggnadsområde leder till kumulativa effekter och konsekvenser

med negativa följder på biologisk mångfald och ekosystem. I planen finns strategier som lyder att stadsdelarna ska utvecklas med innehållsrika platser och parker samt att tillgången till grönområden ska säkerställas. Dessa inriktningar kan bidra till att motverka eventuella negativa konsekvenser av förtätning.

Ett antal av stadens strategier syftar till att säkerställa stadens natur- och vattenområden för rekreation, t.ex. ska stadens gröna pärlor fortsätta att utvecklas, liksom strandpromenaden längs Mälaren. Detta kan sammantaget innebära att grönområden tas i anspråk, att fler människor besöker och rör sig i stadens naturområden vilket innebär att dessa utsätts för utökat slitage samt störningar som den mänskliga närvaron kan medföra. Hur och var målpunkter utvecklas och hur tillgängligheten förstärks till stadens vatten- och naturområden bör studeras vidare i efterföljande planarbete. Detta med avseende på var det är lämpligast i förhållande till särskilt värdefulla natur- och vattenområden.

Hur grönstrukturen i slutändan påverkas är inte enbart beroende av vad som sker i Sundbybergs stad. Ett regionalt samarbete med omkringliggande kommuner är viktigt. Eftersom en befolkningsökning och ökad exploatering även förväntas i grannkommunerna behöver frågor rörande grönstruktur, spridningssamband och biologisk mångfald hanteras på större skala. Den strategi som lyder "Förbättra stråk och ekologiska spridningskorridorer mellan Sundbyberg och grannkommunerna" ligger i linje med detta.

Tabell 3. I tabellen presenteras ett ekosystemtjänstperspektiv på frågor kopplade till kommunens grönstrukturer.

Stödande ekosystemtjänster (ET): biologisk mångfald, genetisk diversitet, habitat för arter

Förutsättning för ET	Hot	Vem/vad påverkas	Hänsyn och åtgärder
Sammanhängande grönområden	Befolkningsökning/utbyggnad i lokalt och regionalt perspektiv	Resiliens för framtida påverkan i ett lokalt/ globalt perspektiv	Landskapsperspektiv (regionalt samarbete)
Spridningskorridorer genom tätbebyggda områden	lanspråktagande av/i närheten av parker/gronområden (t.ex. i Ursvik, kring Lötsjön)	Befolkning (långsiktigt)	Skapa ett nytt naturreservat och utvidga ett befintligt
	Barriärer (vägar, järnvägar, bebyggelse)		Arbeta med mångfunktionella ytor och grönytefaktor

Sjöar och vattendrag

Översiktsplanen förväntas leda till en ökad mängd dagvatten i de områden som kommer att förtätas, förändras och utvecklas. Detta planeras framförallt ske i stadskärnan, Rissne, Hallonbergen-Ör, området kring Enköpingsvägen samt i västra Ursvik. Dagvatten från hårdgjorda ytor kan innehålla föroreningar och näringsämnen i form av exempelvis oljespill eller partiklar. Utan rening kan föroreningar i dagvattnet nå recipienter som exempelvis Igelbäcken, Bällstaån/Bällstaviken samt Norra Råstabäcken. Samtliga dessa vattendrag är redan idag hårt belastade av många olika typer av källor men det handlar främst om utsläpp från diffusa källor som via dagvatten förs ut i vattnet. Bällstaån uppnår t.ex. inte god status och för att miljö kvalitetsnormerna ska nås behöver ett flertal åtgärder genomföras de närmaste åren. Igelbäcken är ett mycket skyddsvärt vattendrag som ingår i Igelbäckens naturreservat. Igelbäcken har bedömts uppnå god ekologisk status men inte god kemisk status.

Förtätning med en ökad mängd andel hårdgjorda ytor, ökad befolkning och framtida klimatförändringar riskerar tillsammans att leda till negativ påverkan på kommunens vattenmiljöer. Varje enskilt utbyggnadsområde, både inom staden, men även i omkringliggande kommuner, leder till ökad avrinning (dagvattenflöde) med risk för ökat föroreningsinnehåll. I översiktsplanens strategier anges att vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag ska förbättras, att nödvändiga ytor för dagvattenhantering ska reserveras och att mångfunktionella ytor ska användas för att begränsa konsekvenser av översvämningar. Dessa strategier är generellt hållna men i andra delar av översiktsplanen ges förslag på konkreta åtgärder för att nå miljö kvalitetsnormerna. Utöver en utvecklad dagvattenhantering föreslås att VA-ledningsnät och pumpstationer underhålls, att felkopplingar och läckor i VA-ledningsnätet spåras och åtgärdas samt att minimera användandet av miljöstörande ämnen.

I mycket täta miljöer kan dagvattenhanteringen

bli svårlost på grund av den höga tätheten och en stor andel hårdgjorda ytor. Här är det särskilt viktigt att i framtida planering säkerställa en säker dagvattenhantering och att grönytor för rening och infiltration avsätts, bevaras och utvecklas. Att avsätta mångfunktionella ytor, ytor som både kan rena och hantera det dagvatten som uppstår samt som tillåts att svämma över, är särskilt viktigt att ha med i stadens planering, dels för att omhänderta och fördröja dagvattnet och dels för att kunna hantera ökade flöden med ett framtida förändrat klimat.

Dagvattenhanteringen kommer att behöva studeras vidare i det fortsatta planarbetet. För att uppnå miljö kvalitetsnormer i kommunens vattenförekomster krävs att det vatten som når recipienten är renare än idag. Utan rening riskerar dagvattnet att leda till negativa konsekvenser för regionens vattenmiljöer och dess flora och fauna. I översiktsplanen beskrivs hur det ska skapas ett grönstråk längs med Norra Råstabäcken via Råsta gårde till Råstasjön. Detta blir en viktig del i den nya stadsbilden vid Enköpingsvägen och kommer att fylla en stor funktion för rening och fördröjning av dagvatten. Detta är ett bra exempel på en konkret åtgärd som föreslås redan i översiktsplanarbetet och som kan bidra till att rena dagvatten innan det når recipient. Området ska även användas vid höga flöden för fördröjning och därmed öka möjligheterna att undvika översvämningar.

Det är av stor vikt att kommuner som delar avrinningsområden arbetar efter samma mål eftersom vatten inte är avhängigt en kommungräns. För att ta ett samlat grepp kring vattenkvaliteten inom staden kan en särskild form av vattenplan tas fram. I denna plan kan staden arbeta samlat med frågor kopplade till kvalitet och status för hela staden. Detta bedöms vara av vikt eftersom staden kommer att förtätas och förändras, att dagvattenhanteringen blir allt viktigare i och med ett förändrat klimat samt en generellt striktare hållning i bedömning mot miljö kvalitetsnormerna för vatten.

Tabell 4. I tabellen presenteras ett ekosystemtjänstperspektiv på frågor kopplade till vatten

Reglerande ekosystemtjänster (ET): Vattenrening, vattenreglering

Förutsättning för ET	Hot	Vem/vad påverkas	Hänsyn och åtgärder
Större grönområden	Klimatförändringar/skyfall	Befolkning	Mångfunktionella ytor
Parker/träd i tätbebyggda områden	lanspråktagande av parker, grönområden	Vattenmiljöer/flora och fauna	Gröna tak och väggar/grönytefaktor
Dagvattendammar	Ökad andel hårdgjorda ytor Ökad befolkning, trafik, verksamheter, utsläpp m.m.	Vattenkvalitet (dricksvatten)	Avsätta mark för omhändertagande av dagvatten (t.ex. längs med Enköpingsvägen)

2.3 Den byggda miljön i Sundbyberg

I detta avsnitt konsekvensbedöms översiktsplanens målbilder och strategier som har koppling till den bebyggda miljön i Sundbyberg. Det handlar kort om kvaliteten och innehållet i den fysiska strukturen samt infrastrukturen. Det handlar också om hur attraktivt näringslivet och arbetsmarknaden i kommunen är och hur den demografiska balansen ser ut. Hur robust och klimat-anpassad miljön är diskuteras också.

Bostadsmarknad och demografisk balans

ÖP2030 är en fortsatt tillväxtbefrämjande plan när det gäller befolkning och bostadsmarknad där Sundbybergs avsikt är att planera för en fortsatt hög bostadsproduktion. Bebyggelsen som planeras i de olika stadsdelarna är i första hand flerfamiljshus, vilket innebär ett effektivt markutnyttjande. En växande kommun med täta och innehållsrika stadsmiljöer kan öka stadens attraktivitet i en positiv spiral som genererar ökad inflyttning, som i sin tur innebär ytterligare behov av exploatering, mer underlag för bl.a. service och skolor m.m. och därmed till en ökad andel arbetstillfällen. Det är dock viktigt att både kvantiteten och kvaliteten i de offentliga rummen beaktas och säkerställs i planeringen. Attraktiviteten riskerar att minska om dessa funktioner inte får ta plats i stadsrummet.

Översiktsplanens strategier bedöms främja en växande bostadsmarknad och skapar förutsättningar för lättillgängliga och attraktiva bostäder i funktionsblandade täta områden med närhet till goda kollektivtrafikförbindelser, teknisk försörjning, digitalisering och ett varierat utbud av mötesplatser. Närheten till större sammanhängande grönområden såsom Järvafältet, Igelbäcken, Ulriksdal och Hagaparken är attraktivt och bidrar sannolikt till den höga inflyttningen i kommunen. Likaså bedöms närheten till centrala Stockholm samt Sundbybergs mångfald av och inom bostadsområden, locka till sig nya invånare, liksom kommunens goda möjligheter till både kollektivtrafik samt lättillgängliga gång och cykelstråk.

Översiktsplanen innehåller en strategi om att mångfald av bostäder, lägenhetsstorlek samt boende- och upplåtelseformer eftersträvas. I Sundbyberg, liksom i grannkommunen Solna, finns begränsade möjligheter att bygga småhus/fristående villor och ny bebyggelse planeras därför i första hand som flerfamiljshus. Utvecklingen med en övervikt på unga vuxna (25-44 år) och en mindre andel i pensionsålder, bedöms fortsätta. Detta innebär att kommunen även

fortsättningsvis kommer att domineras av befolkningsgrupper i yrkesverksam ålder, som lockas av Sundbybergs centrala läge i en tillväxtregion, och av att bo i lägenhet med närhet till både grönområden och Stockholms city. Idag är trenden att många flyttar från kommunen när de bildar familj. Med en utbyggnad av fler och fler större lägenheter, stadsvillor och stadsradhus (som t.ex. i Ursvik) ökar emellertid sannolikheten för att fler väljer att bo kvar eller flytta till Sundbyberg även när familjen växer. Den sammantagna effekten av detta blir att skatteinkomsterna ökar och att kommunen får en bättre demografisk balans (en mer blandad åldersstruktur). Genom att ha en hållbarhets- och helhetssyn på boendemiljön och infrastrukturen och planera för att människor ska kunna bo i kommunen under flera skeden i livet skapas förutsättningar för mer långsiktiga och hållbara kommunala investeringar. En bättre demografisk balans ger också en mer långsiktig och robust kommunalekonomi.

Ett annat exempel på intentioner att uppnå demografisk balans är förtätning i Hallonbergen, Ör och Rissne, där det planeras för både bostäder och upprustning av offentlig och kommersiell service samt offentliga platser. Kompletterande bebyggelse skapar ett befolkningsunderlag för utvecklad närservice. Detta förutsätter dock att större lägenheter byggs i dessa stadsdelar, som idag domineras av små lägenheter. De som lockas av att bo i större lägenheter/friliggande villor kommer troligtvis söka sig till äldre villaområden i Rissne och Duvbo samt till nybyggnadsområdena Ursvik och Brotorp.

Arbetsmarknad och näringsliv

Ambitionen med ÖP2030 och dess strategier är att bygga en blandad tät stad som bidrar till regionens tillväxt samt är en attraktiv etableringsort för företag.

Stora och täta befolknings- och arbetsplatskoncentrationer ger generellt bättre förutsättningar för tillväxt i dagens urbana och kontakt-intensiva tjänsteekonomi. Översiktsplanens strategier visar på en ambition att skapa attraktiva stadsmiljöer och offentliga rum vilket också är viktigt för näringslivets utveckling. Både små- och storskaliga företag kommer troligen vilja fortsätta att etablera sig i Sundbyberg vilket skapar en mängd olika och varierade arbetsmöjligheter. Genom en utveckling av stadskärnan, Enköpingsvägen och Rissne skapas ytterligare möjligheter till att nya företag kan etablera sig i kommunen, och därmed till att fler arbetstillfällen och utvecklingsmöjligheter skapas.

I takt med att dessa stadsdelar blir tätare och mer funktionsblandade skapas, utöver möjlighet till arbetstillfällen, även förutsättningar för ett större underlag för service och därmed lockas även andra aktörer till staden, t.ex. inom servicebranschen med lunchrestauranger, butiker m.m. Översiktsplanen bedöms i dessa delar skapa förutsättningar för mer levande och trygga miljöer med större utbud och med liv och rörelse under fler timmar på dygnet, vilket är helt i linje med kommunens vision och målbild.

ÖP2030 tar till vara på goda lägen intill kollektivtrafik vilket ger en grund för god tillgänglighet och starka förutsättningar för regional arbetspendling. Även Sundbybergs läge vid infarten till Stockholm, nära både Arlanda och Bromma flygplatser är strategiskt för arbetspendling. Kommunens näringsliv och arbetsmarknad är i dagsläget robust, stark och varierad. Översiktsplanen bedöms kunna stärka företagsklimatet ytterligare och bidra till att Sundbyberg kan behålla positionen som en av Sveriges bästa företagskommuner. ÖP 2030 möjliggör för utveckling av både det lokala näringslivet och för komplettering av det regionala. Detta innebär att känsligheten för konjunktursvängningar minskar och kommunen är då mer motståndskraftig i lågkonjunkturer.

Robusthet inför framtida klimatförändringar

En fysisk struktur måste vara hållbar i ett längre perspektiv och kunna fungera med nya förutsättningar. Översiktsplanens täta och blandade struktur med korta transportavstånd är flexibel även om till exempel förutsättningarna när det gäller bostadsbyggande och utvecklingen av kollektiva färdmedel förändras. Klimatmässiga fördelar med att bygga tätare stadsstrukturer innebär bland annat förutsättningar att ansluta ny bebyggelse till befintliga system för fjärrvärme/spillvärme/fjärrkyla samt att samordna och effektivisera till exempel avfallshanteringen. Översiktsplanens föreslagna strategier om att öka beredskapen för klimatförändringarna samt att ytor ska vara flexibla och mångfunktionella skapar förutsättningar för en hållbar infrastruktur och robusthet. Att logistiken ska fungera bättre, att staden långsiktigt ska bli fossilbränslefri samt att invånarna kommer att erbjudas god kollektivtrafik och förbättrad gång- och cykeltrafik, kan i sin tur leda till lägre utsläpp av växthusgaser samt lägre total energikonsumtion per person. En tät struktur ger som oftast också ett lägre uppvärmningsbehov samt samordningsvinster med

övriga tekniska system. Ur ett globalt perspektiv leder dock en ökad befolkningsmängd generellt till ökade transporter och ökad energianvändning med ökade utsläpp av klimatpåverkande gaser som följd.

Ur ett klimatperspektiv finns även en hel del negativa konsekvenser med allt för täta strukturer. Bland annat förlust av närnatur och gröna impediment, vilket kan förändra lokalklimatet negativt. Exempelvis kan minskning av träd och grönska leda till lokalt stigande temperaturer på grund av minskad cirkulation och nedkylningseffekt. En tätare struktur med färre grönytor innebär också att naturliga infiltrations- och översvämningssytor byggs bort och risk för att instängda vattenområden skapas. Vid kraftigare regn riskerar detta leda till lokala översvämningar samt höga vattenflöden där bräddning och kapacitetsbrist vid befintliga ledningsnät för dag- och spillvatten samt pumpstationer kan bli ett problem. Översvämningssvårigheten är som störst i låglänta och/eller vattennära områden. I Sundbybergs ligger dessa riskområden framför allt utmed Bällstaån, i Ör, utmed Enköpingsvägen samt i delar av Duvbo och lilla Ursvik. Ökade regnmängder kan också medföra förhöjda risker för ras och skred. Riskerna kan minskas med rikliga grönytor (infiltrationsytor) i bebyggelseområden, tekniska åtgärder och att bebyggelse och konstruktioners placering och utformning anpassas efter vattnets framtida förekomst och nivåer. Att arbeta med mångfunktionella ytor, t.ex. ytor där vatten tillåts svämma över i perioder men där park och lek kan finnas vid torrare perioder, är ett sätt att skapa en flexibilitet och robusthet mot framtida ökade nederbördsmängder.

Tabell 5. I tabellen presenteras ett ekosystemtjänstperspektiv på frågor kopplade till vatten- och klimatreglering samt översvämningsskydd

Reglerande ekosystemtjänster (ET): Vattenreglering, översvämningsskydd, klimatreglering

Förutsättning för ET	Hot	Vem/vad påverkas	Hänsyn och åtgärder
Grönytor/parker/träd i tätbebyggda områden. Sammanhängande och större grönområden	Klimatförändringar, värmeböljor, skyfall lanspråktagande och förlust av parker och naturmark Ökad andel hårdgjorda ytor vilket leder till ökad ytavrinning, minskad infiltrering, fördröjning och rening av dagvatten	Befolkning - folkhälsa Kommunal attraktivitet Kommunalekonomi materiella skador på vägar, fastigheter, kommunikationer m.m. Minskad robusthet mot framtida klimatförändringar, lägkonjunkturer m.m.	Avsätta medel och resurser för att tidigt förebygga skador och kostnader kopplade till klimatförändringar. T.ex. genom att investera i: - Mångfunktionella ytor - Spara/skapa natur och trädplanteringar m.m. längs gator, mellan bostadshus, fickparker, alléer - Gröna tak och väggar/grönytefaktor - Återskapa naturliga ekosystem i översvämningssdrabbade områden och lågpunkter

Effektivt och hållbart markutnyttjande

Sundbybergs täta och blandade struktur med korta transportavstånd i goda kollektivtrafiklägen följer intentionerna i den regionala översiktsplanen RUFFS. Den koncentrerade bebyggelsen gör att kommunens sammanhängande grönområden bevaras och bygger på principen god hushållning med markresurserna. I stadskärnan, Hallonbergen-Ör, Rissne, Ursvik och utmed Enköpingsvägen byggs fortsatt ut på delvis exploaterad mark men även naturmark tas i anspråk. Utmaningen i vissa områden är också att kunna erbjuda de boende tillgänglighet till kapacitetsstarka kollektiva färdmedel och väl tydliga stråk för gång och cykel. Långsiktigt kommer detta att kunna erbjudas i och med tvärbanans dragning genom kommunen. Detta gäller t.ex. i Ursvik där två stationer kommer att finnas. I dagsläget är det endast buss som trafikerar Ursvik.

Förtätning i stort ökar trycket på lokala natur- och parkområden som många gånger är av stor vikt för välmående, vardagsmotion och utevistelse. Redan i dagsläget är en del av kommunens parker utsatta för högt slitage och i nya områden tillskapas inte alltid tillräckliga ytor för spontanlek, parklek och idrott. Nya urbana och kvalitativa parker i bebyggelseområdena behövs som framtida komplement. Även om ÖP2030 har strategier för detta så behöver detta säkerställas i efterföljande planering. Det finns också utmaningar i att förtäta när det kommer till att kunna tillskapa hälsosamma livsmiljöer. Förtätning leder ofta till lokalt försämrade luftkvalitet och höga bullernivåer.

Översiktsplanens föreslagna mark- och vattenanvändning ger relativt god balans mellan olika typer av markanvändning någorlunda spridd över kommunen. Översiktsplanen strävar efter en högre funktionsblandning än tidigare vilket också är att effektivisera markanvändningen i en mer hållbar riktning.

3. Konsekvenser nollalternativet

3.1 Människan i Sundbyberg

De största skillnaderna mellan ÖP2013 och den nya översiktsplanen ur ett ”människan i Sundbybergs perspektiv” är att ÖP2013 inte lika tydligt visar på viljeinriktningen att knyta samman kommunens olika områden och stadsdelar genom möten, bebyggelse och stråk. Anledningen är att nollalternativet inte lika tydligt redovisar sådana mål och strategier. Mellan raderna kan man dock utläsa en viss ambition att bygga bort barriärer, både sociala och fysiska.

Att bygga utmed Enköpingsvägen enligt ÖP2030 innebär en tydlig sammankoppling av stadsdelarna Hallonbergen, Ör och Ursvik. Med nollalternativet kvarstår Enköpingsvägen som en barriär, och en utveckling av bostäder m.m. utmed vägen bedöms inte som självklar. Nollalternativet innebär delvis att området utmed Enköpingsvägen och Ör upplevs mer funktionsuppdelat, mer arbetsplatser. Detta gör att området kan upplevas avbefolkat och något otrött under delar av dygnet samt på helger, lov m.m.

3.2 Det blå och gröna Sundbyberg

Den största skillnaden mellan ÖP2013 och den nya översiktsplanen med bäring på grönbåa värden är att ÖP2013 saknar tydliga och uttalade målbilder och strategier. Utan uttalade målbilder och strategier kring stadens gröna och blå värden riskerar helhetsbilden gå förlorad. Risk finns för naggande i kanten på värdefulla grönområden vilket i sin tur kan påverka biologisk mångfald och spridningsmöjligheter. De större sammanhängande naturområdena bedöms dock påverkas på samma sätt som med ÖP2030, det vill säga i stort bevaras dessa. Ett nytt naturreservat vid Lötsjön och ett utvidgat vid norra Kymlinge pekas inte ut i ÖP2013. Dock pekas Lötsjön ut som ett värdefullt område där förutsättningar för att skapa en regional stadspark i samarbete med Solna stad ska undersökas

för att gemensamt utveckla parkområdet. Det bedöms därför inte vara rimligt att detta område bebyggs, trots att det inte utvecklas till ett nytt naturreservat.

Gällande att säkerställa en god vattenkvalitet i sjöar och vattendrag så ingick inte att området längs med Norra Råstabäcken vid Enköpingsvägen fyller en stor funktion för rening och fördröjning av dagvatten i ÖP2013. Att inte ha en genomtänkt strategi för dagvattenhanteringen och att konkret peka ut områden för rening och fördröjning av dagvatten redan i översiktsplanarbetet kan göra det svårare att få ett samlat grepp kring denna fråga.

3.3 Det byggda Sundbyberg

ÖP2013 bedöms liksom ÖP2030 vara robust i framtida lågkonjunkturer och bidra till regionens utveckling samtidigt som stadens ekonomi kan stärkas. Nollalternativet bedöms likt ÖP2030 utvecklas resurseffektivt och i huvudsak i kollektivtrafiknära områden. Nollalternativet bedöms också medföra förutsättningar till bättre demografisk balans än dagens situation.

Den nya ÖPn 2030 har sammantaget tydligare strategier kring delar som berör klimatperspektivet, mångfunktionella ytor och robusta system, ett fossilbränslefritt Sundbyberg samt den digitalisering och tekniska utveckling som pågår globalt och regionalt. Sammantaget viktiga förbättringar för att uppnå ett mer robust och hållbart bebyggt Sundbyberg. Att logistiken behöver förbättras är också av stor vikt för Sundbybergs alla företagare samt för att alla pågående och kommande byggetableringar ska kunna samordnas rent trafik och transportlogistiskt. Ett viktigt steg mot ett mer fossilbränslefritt Sundbyberg och ett hållbarare samhälle.

4. Samlad bedömning av planens hållbarhet

4.1 Är ett "framtida" Sundbyberg hållbart?

Globalt sett kan en bebyggelse- och befolkningstillväxt likt Sundbybergs framtida, inte värderas som hållbar. Tillväxt går ofrånkomligt hand i hand med ökad resursförbrukning, ökade utsläpp och en rumslig expansion. Ur regional hållbarhetssynpunkt är Sundbyberg dock som kommun väl lämpad att fånga upp en del av regionens tillväxt och pekas i RUF5 ut som en strategiskt viktig tillväxtkommun i Stockholmsregionen genom bl.a. stadens goda kollektivtrafikmöjligheter, att den är arbetsplatstät och med effektiva försörjningssystem. En grov bedömning ur ett globalt och regionalt tillväxtperspektiv är därför att Sundbybergs eftersträvade tillväxt går att se som hållbar.

Slutsatserna av hållbarhetsbedömningens analyser är att den framtida markanvändningen ger relativt goda förutsättningar för att merparten av de som lever och verkar i Sundbyberg generellt ska kunna leva hälsosamt och hållbart. Att bygga vidare på befintliga strukturer och i huvudsak förtäta i kollektivtrafknära lägen eller med nya kollektivtrafikdragningar är fördelaktigt, bland annat med avseende på minskad negativ klimatpåverkan samt hushållningen med naturresurser. I de flesta av Sundbybergs stadsdelar kommer boende ha nära till handel och service samt ha goda möjligheter till att gå, cykla eller åka kollektivt till affären, skola, arbetet m.m. Samtidigt ger det ett bättre underlag för utbyggnad av befintliga och framtida kollektivtrafikförbindelser samt effektivt samnyttjande av teknisk infrastruktur, vilket skapar förutsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser per person samt lägre kommunala investeringskostnader. Dock finns en hel del klimat- och folkhälso-utmaningar vad gäller att bygga en allt tätare stad där det gröna försvinner på bekostnad av bebyggelse och andra hårdgjorda ytor (läs mer om detta under avsnittet motstående intressen, målkonflikter). Vad gäller rent vatten och sanitet bedöms trenden vara negativ med avseende på ökade utsläpp till stadens recipienter genom att gröna ytor bebyggs och dagvattenflödena ökar

till följd av fler hårdgjorda ytor. Utöver detta kan miljöförhållandena i en alltför tät stad bli sämre med lägre solvärden, bullerstörningar och försämrad luftkvalitet, vilket är negativt för hälsan. Det är av stor vikt att bevaka dessa risker i planeringen för att säkerställa att befintliga och nya invånare ges hälsosamma boendemiljöer.

ÖP2030 ger stöd för att bevara och utveckla viktiga naturvärden och prioriterade landskapsekologiska spridningssamband och rekreationsstråk, vilket ger positiva konsekvenser bland annat med avseende på bevarande av biologisk mångfald samt rekreation och indirekt folkhälsan. Tillkomsten av ny infrastruktur, bostadsbebyggelse och arbetsplatser innebär dock också vissa konflikter med lokala och delvis regionala spridningssamband samt natur- och kulturvärden. När det gäller vattenmiljöer behöver tydliga och riktade åtgärder vidtas för att säkerställa god kemisk och ekologisk vattenstatus i berörda vattenförekomster (bl.a. Ballstaån, Igenbäcken, Edsviken, Brunnsviken). Vissa av dessa åtgärder måste hanteras inom ramen för den fysiska planeringen medan andra ligger utanför översiktsplanens beslut. Mellankommunalt vattenvårdssamarbete bedrivs redan idag i Igelbäcksggruppen och Vattensamverkan Edsviken samt i samarbetet kring Brunnsviken och dess avrinningsområde vilket är positivt i och med att vattenfrågan är en regional angelägenhet. Den planerade vattenparken utmed Norra Råstabäcken är positivt både med avseende på rening och fördröjning av dagvattnet men även ur ett biologiskt och klimatperspektiv.

Sammanfattningsvis skapar ÖP2030 förutsättningar till både en regional och kommunal utveckling. Sundbybergs kommunala ekonomi ges goda förutsättningar till att stärkas. ÖP2030 bedöms skapa förutsättningar för en fortsatt stark förekomst av kontorsnäringar och en relativt komplett stadsekonomi, bl.a. gynnsam driftsekonomi samt långsiktiga intäkter för kommunal sektor. Det är dock viktigt att våga investera långsiktigt i system och åtgärder som behövs för klimatutjämning och sociala behov,

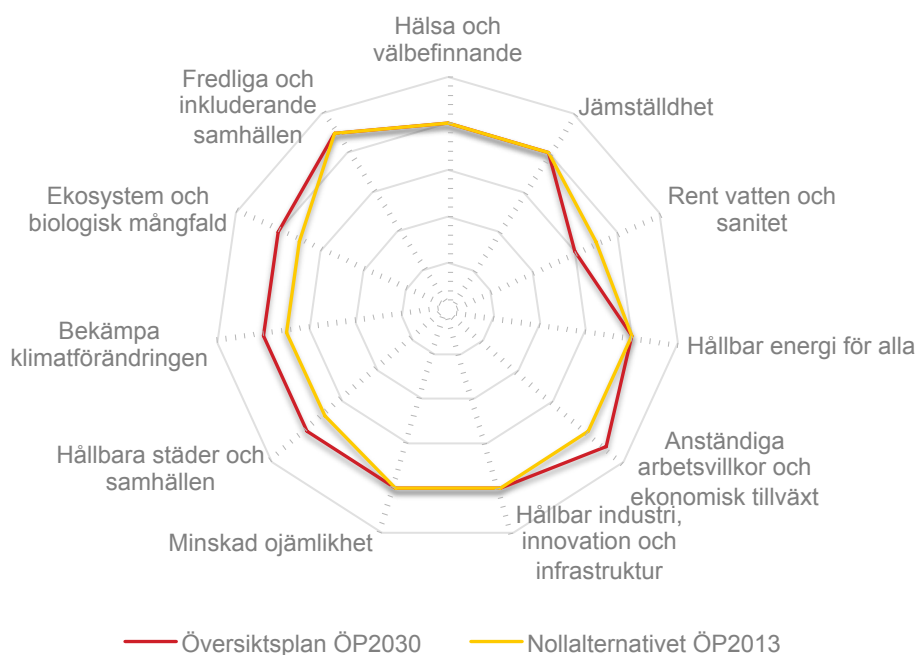
bl.a. dagvattensystem, parker, idrottsplatser, lekplatser, offentliga mötesplatser m.m. Intentioner om ett mer varierat bostadsutbud och funktionsblandning ger goda förutsättningar för stärkt service, skapar möten mellan invånare med olika bakgrund och innebär förutsättningar till ökad trygghet och i bästa fall ökad integration.

Eftersom att hela Sundbyberg på ett eller annat sätt kommer att bebyggas under de närmaste 10-15 åren kommer det under hela översiktsplanepreioden att pågå byggarbeten. Sundbyberg är dessutom en av Sveriges minsta kommuner till ytstorlek, vilket gör att byggetableringarna blir än mer påtagliga. Detta innebär ofrånkomligen intressekonflikter där både miljön och sociala värden (tillgänglighet, trygghet, folkhälsa m.m.) påverkas negativt. Byggarbeten innebär buller, damning, utsläpp till mark/vatten/luft, avstängda transportvägar, etableringsytor m.m. Ur ett hållbarhetsperspektiv så är det under denna period som Sundbyberg

står inför sin stora utmaning. En strategi för hur det nya Sundbyberg ska kunna byggas samtidigt som hållbarheten står högt på agendan, borde tas fram och utgöra en betydande del av översiktsplanen.

4.2 Värderosen som ett mått på hållbarhet

I värderosen nedan redovisas och jämförs planförslaget ÖP2030 och nollalternativet ÖP2013 översiktligt utifrån de globala hållbarhetsmål som bedöms kunna styras och påverkas genom Sundbybergs ÖP2030. Cirkelns mitt representerar ett sämsta tänkbart utslag, medan cirkelns ytterkant representerar bästa tänkbara. Om värdena binds samman skapas en bild, en värderos. Ju större bild, desto bättre är alternativet ur hållbarhetssynpunkt, d.v.s. desto mer hållbart är alternativet.

Figur 3. Värderos för ÖP 2030 samt nollalternativet ÖP2013. Värderosen visar att ÖP 2030 och nollalternativet är väldigt likvärdiga ur hållbarhetssynpunkt. Värderosen visar inget absolut värde på hållbarhet. Bedömningar grundar sig istället på ett resonemang kring huruvida möjligheter för hållbarhet skapas. Möjligheten att nå en hållbar utveckling är dock i allra högsta grad beroende av vad som sker i efterföljande planering och inom respektive aspekt av hållbarhet har sammanvägda bedömningar av ett flertal variabler gjorts, varför värderosen ska förstås och tolkas tillsammans med bedömningar i text (se text ovan samt avsnitt om målanalys nedan).

4.3 Motstående intressen "målkonflikter" i ÖP2030

Översiktsplanen behandlar långsiktiga, strategiska frågor för markanvändning och byggande och är av vägledande art. Med långsiktiga intentioner fungerar översiktsplanen som "riktningsgivare". En intressekonflikt uppstår när två olika intressen/intentioner är motsatta och det ena intresset riskerar att uppnås på bekostnad av det andra. Den huvudsakliga intressekonflikten i Sundbybergs framtida utveckling handlar om tillväxt i förhållande till tillgångar och förlusten av dessa. Vid en intressekonflikt behöver avvägningar mellan dessa ske. De i detta avsnitt redovisade intressekonflikterna ger en god hänvisning om vilka avvägningar som behöver göras och som bör behandlas i kommunens fortsatta planering.

Ekonomisk tillväxt, det vill säga befolkningstillväxten i sig, innebär att mer naturresurser används och att både utsläppen och belastningen på ekosystemen ökar. Detta är en övergripande konflikt som naturligtvis inte kan lösas inom enbart Sundbybergs stad, men som bör uppmärksammas eftersom diskussionen om hållbarhet även har en mycket viktig global dimension. Sundbybergs ekologiska fotavtryck och bidrag till den globala uppvärmningen kommer med översiktsplanens intentioner om tillväxt att bli större. Önskemålet om tätare bebyggelse i Sundbybergs centrala delar samt i t.ex. Hallonbergen och Ör behöver till exempel balanseras mot de sociala och ekologiska värden som lokala tätortsnära natur- och parkmarker har. Ett annat exempel på denna intressekonflikt finns mellan att föräta inom och mellan kommundelarna och samtidigt skapa goda boendemiljöer samt att skydda människor från att utsättas för störande buller, risker och höga luftföroreningshalter från spår- och vägtrafiken. I översiktsplanen läggs dock stor vikt vid att bygga en tätare struktur med litet transportbehov och goda förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik, vilket i viss mån kan minska intressekonflikten.

En annan intressekonflikt i ÖP2030 handlar om att skapa god tillgänglighet till stadens vatten- och naturområden och att lokalisera aktivitetsplatser och andra målpunkter till de gröna och blå bältena. Detta skapar mervärden för sociala frågor som tillgång till mötesplatser, möjligheter till rekreation m.m. Dock kan detta stå i konflikt med stadens grönstruktur, att

grönområden tas i anspråk och att fler människor besöker och rör sig i stadens naturområden vilket innebär att dessa utsätts för utökat slitage samt störningar. Hur och var målpunkter utvecklas och hur tillgängligheten förstärks till stadens vatten- och naturområden bör konkretiseras i efterföljande detaljplanearbete. Detta med avseende på var det är lämpligast i förhållande till särskilt värdefulla natur- och vattenområden.

Sundbybergs stadsdelar ska långsiktigt utvecklas mot att bli tätare, mer stadsmässiga och där en bra och hälsosam boendemiljö eftersträvas. Detta har betydelse för sociala intressen såsom folkhälsa, befolkningsstruktur, trygghet, integration, jämlikhet och barns uppväxtmiljö. Tillväxt för att förbättra något av ovanstående sociala intressen kan dock innebära en intressekonflikt med ekologiska/miljömässiga aspekter som till exempel att biltrafiken ökar lokalt och att ekologiskt värdefull natur-/parkmark tas i anspråk. Det sistnämnda kan dock också innebära konflikter mellan olika sociala intressen. Lokala grönområden och närnatur som byggs bort kan t.ex. vara viktig ur ett tillgänglighets-, folkhälso- och jämlikhetsperspektiv samtidigt som förtätningen skapar fördelar ur ett integrations- och trygghetsperspektiv. Nya exploateringsprojekt innefattar dock även möjligheten att bygga bort ohälsosamma miljöer och att förbättra dessa. Barriärerna, det vill säga de stora vägarna och järnvägarna, behöver hanteras i förhållande till önskemålet om en god boendemiljö med avseende på tillgänglighet, säkerhet, risker och buller.

5. Målanalys

5.1 Globala målen för hållbar utveckling, Nationella miljö kvalitets- och folkhälsomål

Som nämnts inledningsvis har Hållbarhetsbedömningen utgått från FN:s globala mål för hållbar utveckling. I Sverige har vi också de nationella miljö kvalitetsmålen samt folkhälsomålen att ta hänsyn till.

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Riksdagen har beslutat om 16 miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd som ska uppnås i ett generationsperspektiv. Miljö kvalitetsmålen ska vägleda statliga myndigheters och andra samhällsaktörers åtgärder på miljöområdet. För ÖP2030 har 11 nationella miljö kvalitetsmål bedömts vara relevanta att utvärdera. Fem av målen (Skyddande ozonskikt, Ett rikt odlingslandskap, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Säker strålmiljö och Storslagna fjäll) bedöms inte vara relevanta för översiktsplanen eller Sundbyberg i stort.

Det övergripande folkhälsomålet är att ”skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Sex av totalt 11 nationella folkhälsomål bedöms vara relevanta ur ett översiktsplaneperspektiv.

I avsnitt nedan redovisas översiktligt i vilken riktning ÖP2030 påverkar berörda globala mål, inklusive miljö kvalitets- och folkhälsomålen (Sveriges nationella miljö kvalitetsmål och folkhälsomål ryms i de globala målens intentioner). Översiktsplanen kan antingen påverka målet i positiv, negativ eller i både positiv och negativ riktning.

5.2 Summering målanalys

Översiktsplanen bedöms i hög grad samverka med målen rörande Hälsa och välbefinnande, Jämställdhet, Minskad ojämlikhet och Fredliga och inkluderande samhällen. Genom att främja gång och användandet av cykel skapas möjligheter till lättillgänglig vardagsmotion och rekreation vilket kan bidra till positiva effekter för hälsan. Även genom att planera med utgångspunkt i närhet till rekreation, park, lek, idrott och natur ger goda förutsättningar för en hälsosam livsstil. Genom att bygga tätare, tryggare och mer sammanhållna stadsdelar med plats för möten, ökat serviceutbud och god tillgänglighet uppstår korta avstånd mellan bostad, arbete och vardags-service. Korta avstånd i trygga och lättillgängliga miljöer medför att fler tar sig ut och rör på sig, även de som annars är mer begränsade i sin rörlighet, t.ex. äldre, barn och personer med funktionsnedsättning. Genom att gå i linje med ovan nämnde globala mål bedöms översiktsplanen även gå i linje med miljö målet God bebyggd miljö samt folkhälsomålen Delaktighet och inflytande i samhället, Ekonomisk och social trygghet, Trygga och goda uppväxtvillkor och Ökad fysisk aktivitet.

När det gäller Hälsa och välbefinnande finns det dock inriktningar i översiktsplanen som bedöms kunna påverka målet i negativ riktning. Detta gäller även för Hållbara städer och samhällen, miljö målet God bebyggd miljö samt folkhälsomålet Sunda och säkra miljöer och produkter. Förtätning riskerar att mindre grönområden/närnatur tas i anspråk, t.ex. ytor för spontanidrott-/lek, vilket är ytor som kan ha stor betydelse för barn och ungdomar. Detta kan vara särskilt påtagligt i centrala Sundbyberg.

Det finns även andra risker med en alltför tät stadsstruktur, som lägre solvärden, bullerstörningar och försämrad luftkvalitet. Det är av stor vikt att bevaka dessa risker i den fortsatta planeringen så att befintliga och nya invånare ges hälsosamma boendemiljöer.

Att bygga vidare på befintliga strukturer och i huvudsak förtäta i kollektivtrafiknära lägen eller med nya kollektivtrafikdragningar är fördelaktigt, bland annat med avseende på minskad negativ klimatpåverkan samt hushållningen med naturresurser. Att bygga tätt innebär också att tekniska system relaterade till energianvändning, fjärrvärme/kyla, avfall och så vidare kan integreras och samutnyttjas. Samtidigt innebär en omfattande befolkningstillväxt alltid en klimatpåverkan genom ökad resursförbrukning och ökat resande. Detta innebär att översiktsplanen bedöms påverka ett antal av de globala målen i både positiv och negativ riktning, detta gäller för Hållbar energi för alla, Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Hållbara städer och samhällen samt Bekämpa klimatförändringen. Även miljömålen Begränsad klimatpåverkan och Frisk luft påverkas i både positiv och negativ riktning.

Exempel på mål som huvudsakligen påverkas i negativ riktning är Rent vatten och sanitet. För miljömålen betyder det att målen Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet samt Ingen övergödning påverkas i huvudsakligen negativ riktning. Bedömningen att målen i huvudsak påverkas i negativ riktning grundar sig på att exploatering och en ökad förtättningsgrad generellt innebär en ökad andel hårdgjorda ytor samt ökade utsläpp till mark,

luft och vatten till följd av en ökad befolkningsmängd med ökade transporter, ökad konsumtion och mer avfall. Trots dagvattenåtgärder riskerar översiktsplanen att medföra färre grönytor som kan fördröja och rena det dagvatten som uppstår och därmed minska föroreningsbelastningen på sjöar och vattendrag. Med rätt renings- och fördröjningsåtgärder kan konsekvenserna dock mildras avsevärt.

Det globala målet Ekosystem och biologisk mångfald inklusive miljömålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv bedöms påverkas i både positiv och negativ riktning. Förtätning innebär att Sundbybergs större sammanhängande grönområden i hög grad bevaras, dessutom skapas ett nytt naturreservat och ett befintligt utvidgas. Däremot kan lokalt viktiga naturvärden och spridningsvägar försvinna till följd av förtätning och förändring. Även om dessa ersätts med ny grönska och träd kan dessa aldrig kompensera för de ekologiska och biologiska värden som befintlig natur hyser.

Översiktsplanen bedöms påverka målet Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt i positiv riktning. Översiktsplanen bedöms skapa förutsättningar till både en regional och kommunal utveckling där Sundbybergs kommunala ekonomi ges goda förutsättningar till att stärkas. Detta genom en fortsatt stark förekomst av kontorsnäringar och en relativt komplett stadsekonomi, bl.a. gynnsam driftsekonomi samt långsiktiga intäkter för kommunal sektor. Det är dock viktigt att även våga investera långsiktigt i system och åtgärder som behövs för klimatutjämning och sociala behov, bl.a. dagvattensystem, parker, idrottsplatser, lekplatser, offentliga mötesplatser m.m.

6. Förslag till uppföljning och fortsatt arbete

6.1 Förslag till fortsatt arbete

De bedömningar som gjorts i denna hållbarhetsbedömning är på en övergripande nivå med utgångspunkt i ÖP2030's markanvändningskarta samt föreslagna strategier. Översiktsplanens strategiska inriktning innebär vissa osäkerheter i bedömningarna liksom att bedömningarna gjorts utan kunskap om efterföljande detaljplanering. Med detta som bakgrund är det viktigt att notera att det verkliga utfallet i hög grad är beroende av det fortsatta planarbetet och förverkligandet av översiktsplanen. Genomförandet av översiktsplanen påverkas av en mängd faktorer som påverkar utfallet och i vilken riktning kommunen går. För genomförandet av översiktsplanen är lagstiftning, ekonomi och markägareförhållanden viktiga beståndsdelar. Även låg- och högkonjunkturer påverkar bostadsbyggandet.

Några särskilt viktiga punkter att ta med sig i efterföljande arbete med förverkligandet av översiktsplanen, i kommande planarbete, är:

- Säkerställ god tillgång till lokala parker och boendenära närnatur (särskilt viktigt i mycket tätbebyggda områden som stadskärnan). Aspekten är viktig både ur ett socialt och ekologiskt perspektiv.
- Studera om behov finns för att stärka idag försvagade grönsamband och naturområden i samband med planläggning. Särskilt känsliga eller värdefulla naturområden, biotoper och träd bör skyddas mot exploatering och ökat slitage.
- Säkerställ varierade bostadsmiljöer och upplåtelseformer i samarbete med byggherrar och i marköverlåtelseavtal m.m.

- Säkerställ tidigt i planläggningen att resurser och ytor för kvalitativa sociala aktiviteter (lek, idrott, naturpedagogik, mötesplatser m.m.) finns avsatt. Socialyrefaktor?
- Robust dagvattenhantering - Detta kan t.ex. göras genom en särskild dagvattenplan där stadens alla påverkansfaktorer hanteras samlat och med en plan för hur MKN ska säkerställas i stadens samtliga vattenförekomster. I annat fall är detta en strategiskt viktig fråga i alla enskilda planuppdrag. Dagvattenytor och andra åtgärder behöver tidigt säkerställas i stadsstrukturen.
- Säkerställ tidigt resurser och ytor för klimatutjämning (översvämningsytor, höjdsättning för att undvika instängda områden vid kraftiga regn, grönska för skuggning och nedkylande effekt samt för utjämning av vattenflöden och temperatur). Detta är viktigt i alla efterföljande planuppdrag.
- I samband med förtätning och stadsutveckling utmed trafikerade vägar samt järnvägen behöver ute- och boendemiljöernas kvalitet studeras med avseende på buller, luftföroreningar samt risker. Vid behov behöver skyddsåtgärder vidtas och säkerställas i efterföljande detaljplaner.

6.2 Förslag till uppföljning

Enligt lagstiftning, 6 kap 12 § miljöbalken, ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för ”de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför”. Uppföljningen har stor betydelse för syftet med miljökonsekvensbeskrivningar och för att det långsiktiga målet om att en hållbar utveckling ska uppfyllas.

Viktigt att notera är att både den förutsedda och den oförutsedda miljöpåverkan ska följas upp.

Tillståndet i miljön och hälsoläget hos befolkningen bör kontinuerligt och regelbundet kartläggas och utvärderas i vilken grad översiktsplanens strategier för miljö och hälsa får genomslag i stadens planering och beslutsfattande. Då översiktsplanen är en kommunövergripande plan bör samordning ske med den miljöövervakning som förekommer inom kommunen. Uppföljning kan ske i samband med att kommunen tar ställning till planens aktualitet. Som underlag för detta kan bl.a. inhämtade uppgifter om miljöförhållandena och befolkningens hälsotillstånd vara viktiga. Uppföljning av översiktsplanens påverkan på människa och miljö kan indirekt följas upp genom det efterföljande arbetet i kommun, med bl.a. detaljplaner, andra planer, tillstånd och lov samt miljökonsekvensbeskrivningar kopplat till dessa.

Inom den översiktliga planeringen arbetar Sundbybergs stad med fördjupningar och tematiska tillägg inom olika sakområden (grönplan, transportplan, dagvattenstrategi med flera). Dessa tematiska styrdokument sträcker sig vanligtvis 10–15 år fram i tiden, och har som syfte att ge en mer detaljerad bild än översiktsplanen av vilka åtgärder och inriktningar Sundbyberg har för respektive område.

7. Referenser

Leyden K.M. (2003) Social capital and the built environment: the importance of walkable neighborhoods.

Malmö stad, 21 juni 2012. Stadens rumsliga påverkan på hälsa. Ett diskussionsunderlag framtaget för Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö.

Malmö stad, 2013-09-10. Malmös väg mot en hållbar framtid. Dokumentation från Malmökommissionens konferens på Slagthuset den 10 september 2013.

Peab, Skanska, Skandiakonsult och Sundbybergs stad. Ortsanalys Sundbyberg. 1998.

Sundbybergs stad. Befolkningsprognos Sundbyberg 2015-2030, halvårsuppdatering 2015-09-29.

Sundbybergs stad. Grönplan - Handlingsprogram för planering, utveckling och skötsel av Sundbybergs parker och grönområden. Maj 2011.

Sundbybergs stad. Förslag till Översiktsplan för Sundbyberg år 2030. Arbetshandling inför samråd.

Sundbybergs stad.
Resvaneundersökning 2016.

Sundbybergs stad. Socialt bokslut Sundbyberg 2015.

Sundbybergs stads översiktsplan,
Antagen av kommunfullmäktige mars 2013.

World Commission on Environment and Development (WCED). Vår gemensamma framtid (1987). Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. United Nations.

Sundbyberg växer med dig!

08-706 80 00 · [SUNDBYBERG.SE](https://www.sundbyberg.se)